

Ljubljana, 7. novembra.

Še minulo dvoje let, kar so se v Celju sestali vodilni možje SLS in so ob priliki otvoritve oblastnih skupščin dali slovesno javno obljubo, da ne bodo uvedli nobenih novih davkov in doklad. Naivni klerikalni volilci so obždovali svoje voditelje, ki so ogorčeno protestirali, ko je napredni tisk dvomil o resnosti katoliških obljub.

Te dni je SLS po svojem predsedniku dr. Natlačnu vdružil razgrnila svoj davčni program za oblasti. Ponosna je nanj in hvali ga na vse pretege.

Poleg raznih malih novih davščin in doklad na takse, ki vse pomenijo poraženje življenja, obenem pa kompliranje privrednega dela, je glavna ost klerikalnega noža topot zadela onadva stanova, ki sta pri nas glavna producenta, t. j. kmeta in obrtnika. In s tem seveda tudi konzumenta.

Slovenskega kmetovalca si je SLS z novimi davki posebno izbrala. Zemljari- ni se naj v korist oblasti doda 30 odst. doklada. Mi smo na tem mestu že opozorili, da še ni določen davčni procent katastrofalnega čistega dobička, ki bo od 1. januarja 1929. naprej obremenjeval kmečko posest. Koficijent, s katerim se pomnožuje dosedanj katastrofalni čist dohodek, tudi še ni razglašen. A zna se, da ga je sam podsekretar finančnega ministrstva g. Letic napovedal z okrog 23. pri čemer pa se krone že prejšete za dinarje. Drugi pravijo, da bo znašal med 15 in 20. Po vesteh, ki prihajajo iz Beograda, bo davčni procent (stopa) pri zemljariji znašal 15 odst. in se bo k temu pridelal še tako zvani dopolnilni davek. Znašal bo torej za naše kraje prilično 20 odst. kakor doslej. Odkar so vladinoviči s strelji pogladi opozicijo iz parlamenta, se tam samo kima in SLS lahko brez globlje kritike spravlja svoje davčne naklene pod streho. Poslanec dr. Svetislav Popović je javnost že opozoril na pretečo nevarnost pomnožitve zemljarije od strani Koroščevega režima.

Ta nevarnost je posebno težka za Slovenijo, kjer si kmetovalec z muko osvaja plodove iz razdrobljene zemljišne posesti. Kakor Korošec v Beogradu, tako Natlačnu v Ljubljani in Leskovar v Mariboru. 30 odst. na novo zemljarijo! Poslej bo katastrofalni čist dohodek težka in resna številka in mirno se lahko reče, da ga mnogokrat kmet v praksi ne bo dosegel. Na ta temelj še 30 odst. doklad je več kakor pred vojno 100 odst. deželne doklade!

Vidi se, da se je Koroščeva vlada odločila izvesti finančno reformo na breme zemljiške posesti. Tem pozornosti moramo biti proti lakomisenosti, s katero se odmerja oblastna doklada, preden se sploh ve, kolikšen bo koficijent in kolikšna bo davčna stopnja.

«Slovenec» je ponosen na to, da naj vino poleg državnega davka in občin- skih trošarin plača še 1 Din pri litru, alkohol pa kar 100 odst. državni trošarini. Oboje je produkt slovenskega kmetovalca. Lahko se misli o alkoholizmu kar se hoče, sigurno je, če ubijemo domačo produkcijo v Sloveniji, bo prihajal alkohol od drugod. In res. SLS že zdaj z nekakim zadoščenjem povdarja kot nekaj uspeh, da se v Sloveniji že danes troši ¾ zunanega vina. A! to zadoščenje izvira iz dejstva, da je baš klerikalna Gospodarska zveza eden od glavnih uvoznikov tujega vina? Le tako naprej gg. klerikalci! Kmalu bo domača proizvodnja še manjša, oziroma se bo kupovalo še več vina od drugod, kjer lažje prenesejo davek. Oblasti, ki zaradi klimatičnih razmer ne morejo dati one kakovosti, kakor druge, svojo proizvodnjo ubijajo s takimi davki.

Ni mnogo drugače s produkcijo žganih pijač, ki tvori važen dohodek našega kmeta. Pozivanje na druge oblasti je popolnoma depasirano. Če so se zastopniki raznih oblasti razgovarjali o skupnih merah proti tihotapstvu špiritita, to ne more opravičevati višine trošarin, ki našega producenta vsled ne- vzdržnih razmer bolj pogodi, kakor druge.

SLS se izgovarja, da vse to plača konzument, ki ga striže brez pomisleka, pomnožujoč s tem občo draginjo, ki pod vlado g. Korošča trka to zimo na vrata. Delavca in nameščena obremenuje SLS z nekakim ponosom. A moti se, če misli, da bo slovenski pro- ducent topot mogel mnogo zvrniti na druge. Pač pa bo na njegovo mesto stopil drug, tuj producent. SLS s svojo brezglavo politiko ubija konzumenta, obenem pa uničuje domačega produ- centa.

Tudi 30% doklado na novo pridob- nino brani SLS s tem, da ona itak ne zadene malega rokodelca. Zna se, da je baš SLS v razpravi o pridobitni za- krivila visoke davčne stopnje z dopol- nilnim davkom, tako da bo nova pridob- nina večja nego dosedanja pridob- nina z vsjo dohodarino vred! Zdjaj pa naj pride še 30% na to zvišano podla- go, medtem ko je bila dohodarina do-

Zopet streljanje na zagrebških ulicah

Originalne komunistične svečanosti. — Krvav spopad med delavstvom in policijo

Zagreb, 7. novembra 8. Povodom 11 ob- letnice komunistične revolucije je zagrebško delavstvo, danes priredilo spominske sve- čanosti. Ko je popoldne delavstvo zapuščalo tvornice, so komunistični voditelji prire- jali pred tvornicami improvizirana spominska zborovanja, pri čemer so govorniki slavili izbruh komunistične revolucije in njen po- men za svetovno delavstvo. Govori so tra- jali povsod le po 10 do 15 minut. Komun- istično delavstvo je organiziralo te svečano- sti tako spretno in obenem tako previdno ter iznenada, da policija o tem ni imela niti pojma in da so se te »svečanosti« mog- le povsod izvršiti nemoteno, še predno je mo- gla policija kje intervenirati.

Sele ko so bile te originalne svečanosti skoro že povsod končane, je policija prelela obvestila iz tvornic, da se delavstvo zbira na ulici in da nekaj pripravlja. Nato so mo- ni polic, oddelki iz središča mesta pohiteli v različna predmestja, kjer pa že niso mo- gli več uradovati. Le na Trešnjevcu je bilo delavstvo še vedno zbrano in le mirno po- slušalo govor. Ko se je približala policija, je govornik hitro končal, nato pa razvil ve- liko rdečo zastavo in delavci so hoteli korpo rativno oditi v mesto. Policija je zaprla vse dohode v notranje mesto z močnimi kordoni. Ker je delavstvo hotelo prodreti kordone, je policija posegla po orožju in oddala več strelav. Po mestu se govorilo, da je bil pri tem neki delavec ubit ali težko ranjen, ven- dar pa to vesti še ni mogoče kontrolirati. Medtem so prispela iz središča mesta poja- čanja in policija je mogla razpršiti delav- stvo.

Nov oster konflikt v Koroščevi vladi

Po beograjskih vesteh je zagrozil dr. Spaho z izstopom iz vlade radi radikalnih demonstracij proti njemu

Beograd, 7. novembra. p. Iz vladnih kro- gov se danes doznava, da je prišla vlada v težko notranjo krizo, ki je na- stala v glavnem zaradi razmer v Bos- ni in Hercegovini. Sinoči so se v Sara- jevu vršile povodom izvolitve župana velike manifestacije, ki so se kasneje pretvorile v demonstracije proti mi- nistru dr. Spahu. Radikalni demonst- ranti so klicali: «Doli dr. Spaho, doli šu- kori!». Danes dopoldne je minister dr. Spaho posetil ministrskega predsed- nika dr. Korošča, s katerim je imel daljši razgovor. Kakor se zatrjuje, je dr. Spa- ho pri dr. Korošču ob tej priliki prote- stiral zaradi sinočnih demonstracij v Sa-

rajevu. Muslimanski poslanci so novi- narjem izjavljali, da je dr. Spaho izjavil, da naj se takoj zamenja sarajevski ve- liki župan Milan Nikolić, ker ni prepre- čil sinočnih demonstracij. Baje je dok- tor Spaho izjavil ministrskemu pred- sedniku, da ne more še dalje ostati v vladi, ako ne dobi zadoščenja.

Zanimivo je, da je danes vladni tisk zatrjeval, kako je v vladi likvidiran in- cident zaradi konstituiranja bosenskih občin, kakor tudi incident z ministrom Grohom, ki je izjavil, da so v vladi po- stopačji. Spor, ki ga je izzval dr. Spa- ho, je najboljši demantij pisanja režim- skega tiska.

Včerašnja seja Narodne skupščine

Zopetni viharji spopadi med zemljoradniki in vladno večino. Odmevi bosanskih volitev

Beograd, 7. nov. p. Današnja seja Na- rodne skupščine se je pričela ob 6. Po pre- čitanju zapisnika je bilo objavljeno poro- čilo finančnega odbora o monopolskem po- siju, o trgovinski pogodbi z Avstrijo ter o zaključitvi 11 konvencij z M. džarsko. Minister za socialno politiko je predložil zakonski predlog o izvedbi javnih del v pasivnih krajih za katerega je zahtev- al od Narodne skupščine priznanje nu- jnosti.

Zemljoradnik Čeda Kokanović je vložil nujni predlog, ki poziva notranjega mi- nistra, naj da v svrhu organizacije podežel- skih občin v Bosni in Hercegovini na raz- polago potrebna materialna sredstva, da bodo mogle obične prirediteljstva Izva- jal je, da vlada nič ne dela, da ne dela tu- di Narodna skupščina in da posluje skup- šinski odbor isto neredno. Vlada menda misli, da je potrebno, da tudi občinske uprave ne bi ničesar delale. Zatrjeval je tudi, da so bila poročila notranjega mi- nistrstva o izidu občinskih volitev v Bosni in Hercegovini neresnična.

Ministrski predsednik dr. Korošec je za- vračal očitke, da so bila poročila njegovih organov o občinskih volitvah lažnjiva. Posl. Čeda Kokanović mu je zaklical: «Bila so lažnjiva! Dovolite da vas demantiram.»

Pri tem je nastal hud prepir med zemljo- radniki in klerikalci, ki so protestirali, češ da posl. Kokanović žali predsednika vlade. Prepri je trajal precej časa, nakar je dr. Korošec izjavil, da je pripravljen dati na razpolago potrebne kredite, da pa odklanja nujnost predloga posl. Kokanovića. Posl. dr. Behmen je pozdravil predlog posl. Ko- kanovića, izjavil pa je, da zaupa v vlado, da bo tudi brez sprejetja tega predloga sto- rila zahtevano. Vladna večina je nato od- klonila nujnost predloga posl. Kokanovića.

Nato je bil po sporazumu šefov parlamen- tarnih skupin izvoljen odbor za zakonski predlog o javnih delih v pasivnih krajih, ki se je po seji konstituiral in si izvolil za predsednika dr. Stojadinovića. S tem je bila seja zaključena ter prihodnja napovedana za petek ob pol 10. dopoldne.

Vladin zakonski načrt o javnih delih v pasiv- nih pokrajinah

Ustanovitev novega ministrskega komiteja. — Sodelovanje samoupravnih edinic

Beograd, 7. novembra p. Vlada je danes preložit Narodni skupščini snovi v mi- nistrskem svetu odobreni načrt zakona o nujni izvedbi javnih del v pasivnih krajih. V tem zakonskem predlogu, ki vsebuje 14 členov, se določa ustanovitev ministrskega komiteja za javna dela, ki bi ga tvorili mi- nistri socialne politike, prometa, trgovine, šume in rudnikov, kmetijstva, javnih del in narodnega zdravja ter predsednik glavn- e kontrole. Rdečega križa in glavnega združnega saveza. Ta komite ima po za-

konskem predlogu izvajati javna dela v pa- sivnih krajih, ki so bili prizadeti od suše in elementarnih nezd. Prvenstveno bi se izvrševala dela iz resorov prometa, javnih del, kmetijstva, šum in rudnikov ter na- rodnega zdravja, pri čemer naj bi sode- lovali tudi oblasti, srez in občine. Mini- strski komite more po zakonskem predlogu dovoljevati tudi brezplačen prevoz živil za ljudi in živino po državnih železnih in parkih.

Hegemonizmu nevarni filmi

Zagreb, 7. novembra n. Tukajšnja cenzura je danes zaplenila film, ki pri- kazuje skupščino KDK v Sisku. Kulmi- nacija je to famozno postopanje režim- ma doseglo s tem, da je bil zaplenjen tudi kratek film, ki kaže ljudske mno- žice, romajoče ob Vseh svetih na gro- bove Stjepana Radića, Pavla Radića in Giura Basarička. Filmu so bili zaple- njeni brez vsakršne motivacije.

Zaoljenjeni beograjski listi

Beograd, 7. novembra p. Beograjska policija je včeraj in danes konfiscirala skoro vse be- grajske dnevnike baje radi člankov, ki jih ob- javljajo v nadaljevanju polemike o znanih proti- hrvaških napadih generalnega direktorja Pošte hranilnice dr. Nedeljkovića.

Dr. Marinković zopet obolel

Beograd, 7. novembra p. Sinoči bi imel odpo- tovari v Tirano naš poslanik Stanoje Mihajlović, ki pa ni mogel odpotovati, ker je obolel zunanji minister dr. Marinković, tako da ni mogel pre- četi od njega pravočasno potrebnih navodil.

Hoover izvoljen z ogromno večino

Dobil je 467 elektorjev izmed 531, dočim je Smith propadel celo v svoji državi. — Hooverju so pripomogle k zmagi ženske

Newyork, 7. novembra s. Končni rezultat predsedniških volitev izkazuje za Hooverja 467, za Smitha pa 64 elektorskih glasov. Smith je mogel dobiti večino samo v osmih državah, in sicer v Albaniji, Arkansasu, Georgiji, Louisijani, Rothlandu, Masahusec, Mississipiju in Južni Karolin. Ostale države so se odločile za Hooverja. Celo Virginija, ki je veljala kot najtrdnjša postojanka de- mokratov in je bil v njej po meščanski vol- ni samo enkrat izvoljen republikanec, je sedaj pripadla Hooverju. Poraz demokratov je uničil cel in ga je treba v glavnem pripisati prestopu Floride, Virginije in Teksasa v republikanski tabor.

Z izvolitvijo Hooverja za predsednika, se je sprožilo vprašanje, kako bo novi državni glavar sestavil svojo vlado. V splošnem ra- čunajo, da bo dosedanji zakladnik kancelar Mellon odšel kot poslanik v London, dočim ga bo nadomestil Ogden-Mills Hoover je izrazil svojemu nasprotniku celo domovinsko mesto Newyork. Novoizvoljeni pre- sednik bo imel tudi v kongresu veliko večino. Svoje mesto bo nastopil dne 4. marca 1929. V zvezi z uspehi republikancev pri predsedniških volitvah, so bili doseženi ravn- tako ugodni uspehi za nje tudi pri volit- vah v senat in reprezentančno zbornico. Do

sedaj je ugotovljeno, da je bilo izvoljenih v reprezentančno zbornico 220 republikancev in 164 demokratov ter najbrže en farmer in 1 socialist.

Newyork, 7. novembra g. Hooverjeva zmaga je mnogo višja kot so jo pričakovali republikanci sami. Po izidih, ki so bili znani do štirih zjutraj newyorškega časa je Hoover zmagal nič manj kot v 38 izmed 48 drž- av unije, ter s tem združil izmed 531 elek- torskih glasov nase 412. Za njegovo izvolit- ev je bilo potrebnih samo 266 glasov.

Posebno porazno za demokratskega kan- didata Smitha je dejstvo, da je prejel njegov republikanski nasprotnik v državi Newyork, kjer je bil dosedaj Smith guverner ogromno večino glasov. Guverner Smith je poslal Hooverju nastopno brzojavno čestitko: »Če- stitam vam pristočno na vaši zmagi in vam želim, da bi z uspehom upravljali vašo služ- bo.«

Newyork, 7. novembra (lo) Vsled zmage republikanskega kandidata za predsedniške volitve Hooverja bo podpredsednik ameri- škikh Zedinjenih držav senator Charles Curls. Republikanska zmaga bo tudi imela za po- sledico, da bo imel Hoover večino v repre- zentantski zbornici in v senatu.

Uradniška vlada v Romuniji?

Če Titulescu ne bo mogel sestaviti vlade s pomočjo Narodne kmečke stranke, bo sestavljena nevtralna uradniška vlada

Bukarešta, 7. novembra g. Vlada kriza traja dalje. Vsi listi objavljajo uvidnike o pogajanjih, ki se vrše neoficijelno med raz- nimimi šefi strank ter med njimi in regentskim svetom. Titulescu je že med potovanjem sporočil regentskemu svetu, da ne bo prev- zel sestave koncentracijske vlade brez so- delovanja narodne kmečke stranke. Vsled te ga menijo, da bo mogel rešiti krizo s sesto- v vlado samo Maniu. Ker nastopa regent- ski svet strogo nevtralnno napram strankam, se je pojavila verzija o sestavi uradniške vlade, ki naj bi izvedla nove volitve ter se nato umaknila parlamentarni vladi. Ta na- črt pa je zadel na ovire, ker so inozem- ski bankirji, ki hočejo dati stabilizacijsko posojilo, na brzojavno vprašanje sporočili, da uradniški vladi ne dajo posojila.

Prihod Titulescu pričakujejo v Bukarešti nestrno, ker si obetajo z njegovim priho- dom olajšanje situacije in končno odločitev.

Takoj po prihodu se bo Titulescu posveto- val s strankinimi voditelji, nato pa z re- gentskim svetom.

Bukarešta, 7. novembra p. Snovi se je vršil banket liberalnega kluba v čast od- stopišvi B.atianovi vladi. Pri tej priliki je imel minister Duca govor, v katerem je poveljeval Ventila Bratianu v Bukarešti pričakuje prihod zunanjega ministra Ti- tulescu za jutri, ki pa je brzojavno sporo- čil regentskemu svetu, da ne more spre- jeti mandata za sestavo koncentracijske vlade, v kateri ne bi sodelovala narodna kmečka stranka. Z ozirom na to, da Maniu odločno odklanja misel osnovane koncen- tracijske vlade, se smatra da sestava kon- centracijske vlade ne bo uspela. Iz dobro poučenih političnih krogov se doznava, da bo regentski svet v takih okoliščinah ime- noval uradniško vlado, ki ima razpustiti parlament ter izvesti nove volitve.

Poincaré bo najbrž zopet sestavil vlado

Če pa bi radi premale večine odklonil, bo najbrž prišlo do se- stave prehodne vlade pod predsedstvom Clementine.

Paris, 7. novembra. s. Predsednik repub- like Doumergue je danes nadaljeval razgo- vore s političnimi osebnostmi o položaju in rešitvi vladne krize. Bivši notranji minister senator Sarraux (radikal) je izjavil predse- dniku republike, da bi senat simpatično po- zdravil ponovno pozvanje Poincaréja. Vodja radikalne zbornice skupine Casal pa je po- vdarjal, da je treba čim prej sestaviti novo vlado, ki naj bi se s finančno komisijo spo- razumela glede sprejema proračuna še pred 1. januarjem 1929. Ker ima Poincaré v zbor- nici in senatu zadostno večino, ga smatrajo v sedanjem trenutku za edinega politika, ki bi mogel pravočasno spraviti proračun pod streho.

«Paris Midy» izreka danes opoldne sodbu o politični situaciji tako, da smatra- jo Poincaréja vse zmerne frakcije v zborni- ci in skoraj celokupna zbornica za bodočega ministrskega predsednika, ki ima izhod iz krize v svojih rokah. Če bi Poincaré, kakor se boje, odklonil vladanje proti radikalni stranki, seveda ne bo mogoče brez večjih težav sestaviti prehodno vlado, katere glav- na naloga bi bila pravočasno dokončati pra- račun za leto 1929. Kot še take prehodne vlade se mnogo imenuje predsednik finanč- nega odbora v senatu Clementine, v drugi vrsti pa radikalni senator in generalni re- zident v Maroku Steeg.

Paris, 7. novembra. g. Kakor se zdí, bo prejel Poincaré mandat za sestavo vlade, ker lahko v zbornici in senatu računa na večino. Listi naglašajo, da bi štiri največje skupine prejšnje nacionalne unije, in sicer skupina Maginota, dalje nekoliko p. d. esni- čarska skupina Marina, dalje unijonisti pod vodstvom Franklina - Bouillona in levičarski republikanci pod vodstvom poslanca Vibi- lea podpirali novo Poincaréjevo vlado. S podporo teh štirih skupin bi lahko Poincaré računal z večino 20 do 30 glasov, vendar ni verjetno, da bi Poincaré pod temi okolnostmi sprejel sestavo vlade.

London, 7. novembra. (pa.) Angleško časopisje obžaluje nenaden padec francoskega ministrstva in izraža upanje, da bo Poincaréju ponovno poverjena sestava nove vlade, ki je za rešitev važnih notranjih zadev.

Berlin, 7. novembra. (be.) Nemška jav- nost zasleduje z velikim zanimanjem razvoj francoske ministrske krize. Splošno si želi nemška javnost povratka Poincaréja, ker smatra njegovo osebnost za dovoljno jam- stvo za nadaljevanje dosedanje politike v reparacijskem vprašanju.

Paris, 7. novembra. d. Situacija je zelo

zapletena. Predsednik Doumergue je po- skusil vse, da bi pregovoril Poincaréja, naj sestavi novo vlado. Taka rešitev bi ne odgo- varjala samo željam večine prebivalstva, tem- več tudi parlamentu. Kljub vsemu temu sko- raj ni verjetno, da bi Poincaré sprejel nalog za sestavo vlade. Za rešitev krize obstoja praktično samo ena možnost, t. j. sestava vlade republikanske koncentracije, ker je strankin dan socialističnih radikalov s svoj- im prenamigim sklepom zaprl pot za zdru- žitev levičarskih strank in s tem tudi za se- slavo izrazitega levičarskega ministrstva. Pogoj za sestavo take vlade bi ne bila samo združitev s socialisti, ki so danes še naj- bolj proti udeležbi v vladi, temveč tudi zdru- žitev s člani meščansko - demokratskih frak- cij, ki so proti novemu poskusu za sestavo kartela. Ta združitev pa z ozirom na okol- nosti, ki so izzvale krizo, skoraj ni verjet- na. Tudi koncentracija srednjih in levičar- skih strank ne pride v poštev, ker bi dala izredno slabo večino. Največ verjetnosti ima zaradi tega vlada republikanske koncentra- cije, ki bi segla od socialnih republikancev in socialnih radikalov z izključitvijo kakih 25 do 40 poslancev okoli Montignya do zmer- nih republikancev Maginotove skupine. Ta vlada bi imela v opoziciji razen 120 komu- nistov in socialistov le kakih 130 poslancev močno skupino Marina Novi blok meščanskih levičarskih in srednjih strank bi imel v zbor- nici kakih 350 od skupnih 612 glasov ter bi lahko od časa do časa računal na podporo levičarske ali desničarske opozicije. Kot vodja take koalicije bi prišla v poštev Briand in Tardieu. V parlamentarnih kro- gih pripisujejo največ šans Briandovi vladi, v kateri bi imel Tardieu finančni portfelj.

Afera novinarja Devića

Zagreb, 7. novembra. n. Kakor se dozna- va, je banski stol (nadvojvoda) razveljavil sklep zagrebškega sodišča, ki je odredilo, da se naj aretirani novinar Dević izmuzi iz zaporu. Kar znano, je bil Dević aretirani zaradi žalitve vladarja ob priliki nekake članka, ki ga je prevedel iz francoskih li- stov in ki ga je priobčil »Narodni Val«. Dr- žavno pravdnštvo ga je aretiralo, on pa se je pritožil na sodišče, ki ga je izpustilo na svobodo. Toda državno pravdnštvo je vlo- žilo ničnostno pritožbo na banski stol, ki je res ugodil ničnostni pritožbi, proglasil odlok sodnega stola za neveljaven in pot- ril odlok o upravičenosti aretacije. Tako bo novinar Dević znova moral v zapor.

Boj med klerikalci in katoliki na Hrvatskem

»Narodna Politika« kot dnevnik. — Dnevnik katoliške akcije

Zagreb, 7. novembra. Glasilo hrvatske pučke stranke »Narodna Politika« je te dni javila, da prične izhajati z Novim letom kot dnevnik. Zanimivo je to oznanilo, ker prihaja štirinajst dni po objavi sklepa sarajevskih Hrvatov za ustanovitev lista, ki bo nadstrankarski in bo branil samo katoliško stališče. Sarajevski »Katoliški Dnevnik« naglašja, da v smislu predpisov katoliške akcije noben katoliški list ne sme imeti izrazite strankarske tendence ter se obrača že nekaj časa vehementno proti zagrebškemu senjoratu HPS, ki je katoliško akcijo vpreglo popolnoma v strankarski voz hrvatskega klerikalizma.

Obe struji, zagrebška, ki propagira strankarstvo po slovenskem klerikalnem vzorcu, in sarajevska, ki zahteva za katoliško akcijo popolnoma nadstrankarski značaj sta si močno v laseh in je do javnega nasprotstva prišlo o priliki nedavne konference jugoslovenskih škofov. Zdej je došlo do izrazitega boja med obema skupinama, ko ob skoro istočasno napovedanih ustanovitvah dnevnika. Sarajevska skupina snuje dnevnik z nestrankarsko katoliško tendenco, zagrebška pa je sklenila preurediti »Narodno Politiko«, ki je doslej izhajala štirikrat na teden, v dnevnik.

Vprašanje dnevnika je bilo že d'je časa predmet notranjega spora in ko je 1. 1923. »Narodna Politika« prenehala biti dnevnik — tako piše glasilo sarajevskega škofa »Katoliški tednik« — so vsi hrvatski katoliki končno jasno spoznali, da so strankarski dnevniki pod firmo katolicizma ne samo načelno pogrešeni, marveč tudi praktično nevedržni. Zato se je začelo razmišljati o ustanovitvi dnevnika, v katerem bi vsi katoliki brez razlike strank našli zaščito in ki bi vse presojal skozi prizmo cerkvenih naukov, ne pa kake strankarske politike. Te nameri pa se je takoj krepko uprl zagrebški klerikalni senjor, ki je na glavni skupščini koncem aprila 1. 1923. zaključil, da mora novi dnevnik slediti načelom HPS v vsemjarnem programu. Senjor je tem uporneje zahteval tak list, potem ko je episkopat sklenil osnovati izvenstrankarski dnevnik. To dvojno naziranje je šlo tako daleč, da je HPS pozivala svoje pristaje, da ne dajejo denarja za izvenstrankarski list, ki so ga sklenili škofje. Kako brezobzirno so učenci slovenskih klerikalcev, ki tvorijo senjor in so po slovenskem vzgledu vso cerkveno katoliško akcijo podredili HPS, je izkusil sam biskup Šarič, ko je o priliki evharističnega kongresa v Chicagu nabiral darove za novi izvenstrankarski dnevnik z izključno katoliško tendenco.

pa mu je neki zastopnik zagrebškega senjorata izpodkopal tla, da so ameriški Hrvati raje prispevali za strankarski nego za katoliški list.

Nadškofu je bilo teh mahinacij zadosti, zato je v letošnjem oktobru izdal proglas za ustanovitev svojega katoliškega dnevnika, »Narodna Politika« pa se je tudi požurila in se bo preobrazila v dnevnik, preden bo škofovo glasilo moglo iziti.

Značilna pri tem boju je vsekakor okoliščina, da je »Slovenec« popolnoma zamočal proglas nadškofa Šariča za nov katoliški dnevnik, pozdravil pa je toplotno namero »Narodne Politike«, ki ima z Novim letom postati dnevnik. Koroščevo glasilo povdarja, da je »Narodna Politika« katoliški list, dasi ji glasilo sarajevskega škofa popolnoma odrekta ta značaj. »Slovenec« vabi na narobno hrvatskega klerikalnega dnevnika, češ da »bomo tako najbolje podprli hrvatske katolike v njih težkem delu«. Iz tega zopet jasno izhaja nazor naših klerikalcev, da mora vera služiti stranki in obratno, kar pa škof Šarič zavrača kot zmoto, sklicujoč se na razne izjave papeža in kardinalov. O tem cerkvenem in onem slovensko-klerikalnem nazoru smo pred kratkim že pisali, ko je »Slovenec« trdil, da ni mogoče zabrisati razlike med vero in stranko. Sedaj pa isti »Slovenec« s katoliškim imenom agita za strankarski list, ki bo konkurenca snujočemu se katoliškemu listu sarajevske skupine. V tem boju se je na vsak način pokazalo, da preko Sotle in Kolpe ni tako ugodnih tal za specifično slovenski intrasigantni klerikalizem, ki se mu je pri nas zapisala duhovščina z dušo in telesom ter vanj povlekla vero in cerkev. Ta organična spojitve politike in vere, stranke in cerkve, politika in duhovnika, ki pri nas dobiva najvišji plačet s škofovske stolice, je med Hrvati zburila ravno cerkvene kroge in našel se je škof, ki je obsodil tako prizadevanje ter mu stopil energično na pot. S tem je nadbiskup Šarič obsodil našo duhovščino in našega nadpastirja ter se zoperstavil doktrini, ki tako bujno uspeva v Sloveniji. Škof Šarič pravi, da je tako delovanje v škodo cerkvi in veri, pri nas pa vse to uživa odobravanje in blagoslov cerkve.

Kot značilno podrobnost iz boja med klerikalci in katoliki in v hrvatskih deželah naj omenimo še to, da pristaja katoliške akcije silno podpirajo dejstvo, da pričenja »Narodna Politika«, katere naklada je jako majhna zato pa d'ficti tem večji, izhajati kot dnevnik haš sedaj, ko sta dva klerikalca ministra...

Kot značilno podrobnost iz boja med klerikalci in katoliki in v hrvatskih deželah naj omenimo še to, da pristaja katoliške akcije silno podpirajo dejstvo, da pričenja »Narodna Politika«, katere naklada je jako majhna zato pa d'ficti tem večji, izhajati kot dnevnik haš sedaj, ko sta dva klerikalca ministra...

Oblastni odbor združuje občine proti ljudski volji

Citali smo in celo po radiju smo zvedeli, da je stavil oblastni odbor občinski skupščini predlog, da se krajevno občino Litija in Konj združita s krajevno občino Litija v politično in upravno enoto Litijo.

V predlogu samem oblastni odbor ne navaja niti enega stvarnega razloga za združitev. Če se izjavijo finančna delegacija, predsedstvo višjega deželnega sodišča in veliki župan, da nimajo ničesar proti združitvi, kar je samo ob sebi razumljivo, to gotovo še ne pomeni, da prizadete občine združitev žele ali zahtevajo, ampak so s tem povedale, da na vprašanje niso zainteresirane in so s tem prav za prav dale negativen odgovor, ne pa pritrdilen in pozitiven, kakor se to v predlogu navaja. V občini Konj je gotovo 90 odst. prebivalcev proti združitvi. V naši hotiški občini pa združitev absolutno vse prebivalstvo brez razlike strank energično odklanja. Ni torej res, kar se trdi v predlogu, da stoji manjšemu delu občanov obeh prizadetih občin nasproti troje pritrdilnih in pozitivnih izjav merodajnih oblastev. Sicer smo pa mnenja, da so oblasti tu radi ljudstva in davkoplačevalcev, ne pa nasprotno, in da morajo leste slediti ljudski volji, posebnosti pa moral to ljudsko voljo spoštovati oblastni odbor.

Po novem osnutku zakona o občinah je predvideno, naj imajo občine najmanj po 2000 duš. Občina Hotič ima precej preko 2000 prebivalcev in bi torej tudi v slučaju sprejetja tega zakonskega osnutka ostala naša občina samostojna. Odveč se nam zdi, da še nadalje pojasnjujemo naše stališče glede združitve. Dovolj smo o tem govorili g. dr. Natlačeno po deputacijah in pritožbah, posebno pa se je g. oblastni predsednik lahko prepričal o razpoloženju ljudstva za združitev, ko nas je tozadevno osebno obiskal v naši občini. Takrat od vseh navzočih občanov niti enega ni dobil, ki bi bil za priključitev. Pač, eden je bil in to g. Lebinger, župan v Litiji, ki hoče na vsak način zagospodariti tudi nad občino Hotič in Konj. Iz tega je razvidno, da je gospodi pri oblastnem odboru več za poedinca, strankarskega ekspozanta kakor pa za želje in voljo ljudstva. Če bi krepko g. Lebingerja tudi oblastna skupščina akceptirala in združitev sklenila, bo to zopet eno nasilje več, na katero bomo o priliki volitev znali krepko odgovoriti. Posebno pa ho boleva glava g. Lebingerja, ki nam hotiškim občanom nikoli županil ne bo. To že danes garantira — Luka Bizjak.

Protest slovenske industrije proti visokim oblastnim davčinam

Zveza industrijecev v Ljubljani je poslala ljubljanski in mariborski oblastni skupščini obširne spomence, v katerih protestirajo proti preobremenitvi slovenskega gospodarstva z novimi oblastnimi davčninami, ki jih hoče uvesti klerikalna večina obeh obl. skupščin.

V protestu je med drugim rečeno: Mi smo se lani izrekli proti 25% dokladi na pridobitno po 12. poglavju, ker da so družbe, zavezane javnemu polaganju računov, že čezmerno obdane in ker ne gre naložiti jim še oblastne doklade v najvišjem maksimalnem iznosu. Ta doklada je v letošnjem proračunu še povišana na 30%, tedaj preko dovoljenega zakonitega maksima.

Na novo je uvedena oblastna doklada k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicov. Ta davek ni istovesten s prejšnjo občo pridobitno, marveč nadomešča že v davčni osnovi tudi dohodnino, katera je bila doslej prosta avtonomnih doklad. Zato bi se niti osnovni davek ne smel v celoti obremeniti s 25% oblastno doklado, marveč naj bi se stopnja te doklade vsaj primerno znižala.

Državni davek na dohodek od nestalnega dela in poklica je v bistvu istovesten z dosedanjim dohodnino, na katero se niso nalogale avtonomne doklade. Mi smo prepričani da je 30% oblastna doklada k temu davku nepravilna in moramo zlasti protestirati proti tako visoki odmeri.

Glede oblastnih trošarin na alkoholne tekočine moramo povdariti, da ne gre onemogočiti produkcijo piva s prohibitivno trošarino. Tudi se mora zagotoviti enakost trošarinske obremenitve v vseli državi, vsaj pa v neposredno sosednih oblasteh, da se tako ukloni tlitopstvo.

Vsa slovenska industrija je lani, oziroma meseca januarja 1928 sosladno protestirala proti oblastni davščini na električen tok v mariborski oblasti in proti oblastni trošarini na premog v ljubljanski oblasti. Takrat se je povdarjalo, da se nikdar ne smiso obdati viri energije, niti poglavite sirovine in potrebščine industrijske produkcije. Tudi se nam je takrat obetalo, da se bo v bodoče naše stališče uvaževalo.

Navzlic temu vsebuje letošnji proračun ljubljanske oblasti zopet trošarino na potrošno premoaga; četudi v znižani izmeri 300.000 Din. Ta postavka je izraz neke neprilaznosti napram industriji, kakor po drugi strani nepravilno obremenjuje konzumente premoaga za hitro kurjavo. V letošnjem proračunu mariborske oblasti pa se zopet predvideva oblastna davščina na električni tok in to še v znatno povišani izmeri. Ne moremo da ne bi ponovili našega protesta. Po našem mnenju je ta davščina, ki ovira elektrifikacijo dežele, gospodarstvu škodljiva, ker podražuje industrijsko in obrtno produkcijo ter zmanjšuje konkurenčno zmožnost naše eksportne industrije na inozemskem trgu. Kakor vse obdatbe razsvetljave, je tudi ta davščina eminentno neprilazna kulturnemu napredku.

Končno ponavlja spomenica zahtevo gospodarstvenega kongresa, da naj se s posebnim zakonom o ureditvi fiskalnih dohodkov samoupravnih teles poskrbi za enakomernost porazdelitve avtonomnih davščin v vseh delih kraljevine.

Uvedba meterske mere v Turčiji

Carigrad, 7. novembra (lo.) Turška vlada je sklenila, da predloži zbornici zakonski načrt za uvedbo meterske mere.

Strahovita opustošenja ob izbruhu Etne

Štiri kilometre širok tok lave je zasul vso okolico in popolnoma uničil mesto Mascari. — Grozna slika razdejanj

Catania, 7. novembra s. Množine lave, ki so vdrle v mestce Mascari pod vznožjem Etne, so z neverjetno hitrostjo pričele razdirati mesto. Pritišku ognjenega toka se ni mogla ustaviti niti trdna zgradba katedrale. Po kratkem boju se je cerkev zrušila in izginila pod gorečimi valovi. Mascari, ki leži tik ob vznožju ognjenika, je po zadnjih vesteh že do polovice razdejano.

Iz Catanie in Taormine prihajajo nove pomožne kolone. Stvari, ki jih pripovedujejo očividci o strašnih slikah ob izbruhu, so pretresljive. Ko se je lava približala drevesom, so se pričela javljati in kriviti, dokler niso zgorela v plamenih. Pravo sliko o strahotni ognjeni masi je dobil očividec šele ob

pregledu na razdejanje železniškega mosta, ki je zgrajen na progi na Etno. Most je 60 m dolg in zgrajen na močnih stranskih stebrih ter veže krala Nunziato in Piedmonte. Lava je najprej porušila ogrado, nato razmajala železne vezi ter jih žareče skrivila. Most se je nazadnje popolnoma raztopil.

Lava je dalje uničila tudi vodovod. Stranski tok ogroža vas Nunziato, od katere je že nekaj hiš razdejanih. Ognjena masa se vali v širini 4 km. Glavni tok je prispel že v neposredni bližini železniške proge Catania - Messina. Glavni tok je oddaljen samo štiri kilometre od morske obale.

Na vsakega Jugoslovena pride nad 4000 Din državnega doiga!

Razprava o monopolskem posojilu v finančnem odboru. — Vladna večina je posojilo odobrila.

Beograd, 7. nov. p. Danes dopoldne se je vršila seja finančnega odbora, na kateri je vladna večina po daljši debati odobrila monopolsko posojilo. Za je glasovalo 24, proti pa 2 poslancev. Finančni minister dr. Nisko Subotić je v kratkem ekspoziciji povdarjal koristnost posojila in prosil, naj ga finančni odbor odobri. V debati je demokratski poslanec Milorad Jovanović izjavil, da je posojilo zaključeno sicer pod težkimi pogoji, čemur pa ni kriva vlada marveč defetistična politika KDK, ki da je uvedla strahovito agitacijo proti vladi in najetju inozemskih posojil. Zemljoradnik Ceda Kokanović je odklanjal očitke defetizma KDK ter povdarjal, da je vlada sama kriva, ako se ni moglo zaključiti neravnano inozemsko posojilo. Navajal je, da je bivši finančni minister dr. Bogdan Marković šel v inozemstvo zaradi zaključitve posojila že pred 20. junijem, da pa je vrnil iz Londona in Pariza praznih rok. Kokanović je zaključil svoj govor z ugotovitvijo, da dobiha Bolgarska mnogo

ugodnejša posojila kakor je naša.

Radikal Sma Rakić je zagovarjal posojilo, zemljoradnik Dimitrije Vujić pa je napadal vlado, zakaj ne uveljavi zakona o ureditvi agrarnih odnosov. Izjavil je, da bo glasoval proti posojilu, ker je Jugoslavija z dolgovi že itak preobremenjena. Na vsakega državljanja v Jugoslaviji pride 4128 Din državnega doiga.

Musliman dr. Behmen je izjavil, da bo glasoval za posojilo, češ da je ugodno. Izrazil je veselje, ker se monopolski upravi odvzema monopol vžgalice. Potrebno bi bilo, da se ji odvzame tudi monopol tobaka in ostali monopoli. Demokrat Dragotin Matejić je zagovarjal predlog o monopolskem posojilu.

Zaključno besedo je imel finančni minister dr. Subotić, ki je prosil finančni odbor, naj odobri zakonski predlog, ker bo z zaključitvijo monopolskega posojila mogoče plačati visoke dolgeve. Pri glasovanju je bil zakonski predlog sprejet s 24 glasovi proti 2 glasovoma zemljoradnikov.

Razprava proti Puniši Račiću

Beograd, 7. nov. p. Kakor se doznava se bo sodna razprava proti Puniši Račiću vršila sredi meseca decembra. Preiskovalni sodnik je sklenil, da ne uvede preiskave tudi proti bivšemu predsedniku Narodne skupščine dr. Ninku Periću in posl. Stjepi Kobasici, ki ju je dr. Pernar obdolžil kot skrivne Puniše Račića. O tem bo sedaj sklepalo še sodišče prve stopnje. Ako bo odobrilo sklep preiskovalnega sodnika, ne bo nobenih ovir več za glavno razpravo proti Puniši Račiću.

Za prečanske kraje ni denarja

Sušak, 6. novembra n. Direkcija pomorskega saobračaja v Splitu je ustavila vsa večja pomorska dela v Hrvatskem Primorju. Ta ukrep se utemeljuje z veljimi finančnimi težavami, ker prometno ministrstvo ni izplačalo odredjenih dotacij v znesku 30 milijonov Din iz proračuna za te svrhe. Direkcija je samo enemu podjetju dolžna 8 milijonov Din, ki stoji pred propustom, ker mora plačevati visoke obresti za denar, ki ga je potrošila za državo.

Neresnična senzacija

Beograd, 7. novembra. p. Šef beogradske policije Acimović je izjavil novinarjem, da ni točna vest, po kateri je bil v Beogradu aretiran neki Dalmatince, ki bi imel izvršiti atentat na Ljubo Davidovića.

Napetost v Sarajevu

Sarajevo, 6. novembra n. Po večerašnjem burnem dnevu in noči je danes nastal mir v Sarajevu. Celo radikalni sami obzalejo, da je prišlo do takih incidentov in demonstracij. Vodstvo radikalne stranke se izgovarja, da ni moglo ukazovati množicam, ki so bile ogrožene. Toda vse kaže, da bi moglo priti do protimanifestacij in protidemonstracij proti radikalom. Policija je podzvela vse mere, da ne pride do kakih nemirnih, ov. zlasti jutri, ko se bo predvajal v tukajšnjem kinu film o življenju in delovanju Stjepana Radića.

Anglija v megli

London, 7. novembra (lo.) Sinoči je bila skoraj vsa Anglija zavita v neprodno meglo. Čestni in železniški promet je bil zaradi tega zelo oviran. Na več krajih je bil železniški promet reduciran ali pa celo ustavljen. Na morju je prišlo do manjših nesreč. V bližini obale pri Lowestoftu sta zadeli druga ob drugo dve ladji. Ena izmed teh je bila težko poškodovana in je morala v luko v svrhu popravila.

Proslava 10-letnice ČSR v Londonu

London, 7. novembra (lo.) Včeraj se je vršila na pobudo angleško-českoslovaškega društva slavnostna večerja v poslovo 10-letnice českoslovaške republike. Minister za letalstvo sir Samuel Hoare je napel predsedniku Masaryku in izjavil, da bo po dolgoletnih trudih in velikih težokah v kratkem uveden med Prago in Londonom reden zračni promet. Vožnja bo trajala osem ur.

Nenavaden samomor

Subotica, 7. novembra 6. Danes si je na nenavaden način vzel življenje železniški upokojenec Ivan Wagner. Prišel je na železniško postajo in tu iznenada skočil med dva vagona, ki sta ga na mestu zmele. V pisnu sporočju Wagner svojem, da je vse življenje prebil na železnici in da hoče na železnici tudi umreti.

Trgovinska pogajanja s ČSR prekinjena

Praga, 7. novembra h. »Prager Presse« izve, da so trgovinska pogajanja med Českoslovaško in Jugoslavijo napredovala do razprav o tarifnih pogodbah. List pravi, da se bo istočasno z zaključitvijo konzularne konvencije in splošnega delu pogodbe nadaljevala razprava o tarifnem delu. Za to vprašanje pa so se pričela na obeh straneh nova preučevanja, tako da se bodo pogajanja v danem trenutku zopet nadaljevala. O kakem prelomu pogajanj ne more biti govora, ker so razgovori v svrhu študija samo prekinjeni.

Iz zakonodajnega odbora

Beograd, 7. novembra. p. Danes dopoldne je bila kralka seja zakonodajnega odbora, na kateri je bila izvoljena sekcija 8 članov, ki ima vzeti v prenos zakonski predlog o osnovnih šolah.

Starinska najdba v Grčiji

Atene, 7. novembra. g. V morskoi ožini pri starem Artemiziju so potegnili iz morja bronasto soho Ceusa, ki je dva metra visoka. Soha je eno izmed najboljših del starega veka in jo smatrajo za umetnino Fidila. Najdba je izzvala po vsej Grčiji veliko pozornost.

Heimwehrovska proslava v Inomostu

Inomost, 7. novembra. g. V Inomostu se bo vršil na dan republike pohod Heimwehrovcev, ki se ga bo udeležilo 15.000 članov. Nastanjeni bodo deloma v samostanih, deloma pa v skladiščih Incidentov se ni bati. Oblasti so razen tega uvedle varnostne mere.

Zajeti morski roparji

Hankov, 7. novembra (lo.) Policija je aretirala 23 nevarnih pomorskih roparjev, ki so stanovali v mestnih hotelih in so svojočasno oporajali parnik »Orass«.

Smrt v divji strugi Vintgarja

Gorje, 7. novembra. Ko se je vračal v torek, dne 30. p. m. zvečer Ignacij Soklič, p. d. Medved, posestnik na Lazih pri Gorjah z nekega pogreba proti domu, mu je sredi poti sprednosnilo in je padel na tla ter si pri tem onesnažil roke in obleko. Z namenom, da se očisti, je šel 69-letni, zelo rejeni mož k visoko narasli Radani. Pri vasi Grabče je stopil ob vodi na neki kamen ter si pričel izmivati roke in obleko. Pri tem pa je nesrečno izhujal ravnotežje; padel je v drveči hudo umrli, ki ga je odnesel v divjo strugo Vintgarja. Tu ga je videl neki deček, a namestu, da bi o nesreči obvestil najbližje sode, je tekel na dom na oddaljene Laze obvestiti svoje nesrečnežne Sokliča. Preden so ti prihiteli na kraj nesreče, seveda ni bilo za Sokličem nobenega sledu več.

Ko sta se včeraj jutraj, v torek, napotila cerkovnik Janez Svetina in kovaški vajenec Toma Kos, oba iz Blejske Dobrave, po opravljenih v strugo Radovne, sta opazila v nekoliko upadi vodi nekaj črnega, kar je vzbudilo v njih neko čudno stitnjo. Podala sta se na lice mesta in našla nesrečnega Sokliča mrtvega in seveda vsega razbitega Nesrečneža je butala besneča reka ob skale ter ga metala preko več slapov. Truplo pokojnika je bilo prepeljavno v mrtvašnico na Bleisko Dobravo, ter je bilo kasneje z dovoljenjem sreskega poglavarstva v Radovnici prepeljano v nekovo domačo občino Gorje, kjer je bilo danes pokopano.

Hmeljski trg

Zatec, 7. nov. h. Položaj na hmeljskem trgu je bil danes nespremenjen, vendar je bilo razpoloženje nekoliko strahljivo.

Prečanska in srbijanska demokracija

Drugo zanimivo predavanje posl. dr. Grisogona.

...prošnjo Zveze kulturnih društev, ki je stvorila ciklus predavanj o aktualnih javnih vprašanjih, je včeraj ob 8. zvečer pred našim polno dvorano v Kuzini govoril poslanec dr. Grisogono o »Demokraciji in parlamentarizmu«.

Dr. Grisogono je v izredno posređenih izjavah izjavil, da v kratkih besedah bistvo demokracije in njenega glasuika, parlamentarizma, ter označil tri poglavite napake obeh, doktrinarstvo, strankarstvo in korupcijo, kot pojave, ki se morajo v dobro urejeni demokraciji družbi potom sočelovanja javnega mnenja reducirati na najmanjšo možno stopnjo.

Govornik je svoja izjavljaja, polna objektivnega in zdravega kritizma, poživil z nizom primerov iz življenja francoskega in angleškega parlamentarizma, ter pokazal nazorno, kako se omenjene tri, demokraciji nemu parlamentarizmu očitane pomanjkljivosti pod regulativno javnost potisnejo popolnoma v ozadje.

Prešel je nato na politično življenje v naši državi ter na temelju svojega dolgoletnega izkustva razčlenil našo politično in strankarsko strukturo, povdarjajoč veliko razliko med prečansko in srbijansko demokracijo. V prečanskih krajih se je že davno opazljiva zdrava diferenciacija po interesnih skupinah in stranke stojajo pred volice in pred javnost s popolnoma izjazenim nazorom glede gospodarskih, kulturnih ter političnih vprašanj, ki se tičejo naroda

in njegovih potreb.

V Srbiji pa se opaža, da take strukture ni in da vlada več ali manj še povsod seljaški primitivizem, ravno vsled nerazvitih stanov. Tako ni med dvema strankama, radikalno in demokratsko, nikake programatične razlike, dasi sta v vednem boju za naklonjenost narodnih mas. Stranke, ki so v državah razvite demokracije vedno pripravljene, da zasedejo s strokovnjaki vsako politično mesto v vladi, so v Srbiji brez teh strokovnjakov in njih pristaja so po veliki večini kmetje, ki jih vodijo poklicni politiki in politikanti. Pri takem stanju stvari se intelektualci ogibljuje političnega delovanja in podoba je, da jih stranke same namenoma bojkotirajo. Politika in ž njo javno državno delo je na ta način prepušteno ne ravno najboljšemu elementu in politizirani ob polni pasivnosti javnega mnenja vodijo vse javno delo brez stalnih smernic in po golih slučajnih taktičnih potrebah. Srbijansko javno mnenje pozna samo pasivnost ali revolucijo, tedaj dva ekstrema, ki v zapadnih demokracijah ne prideta več v poštev.

Govornik je za svoja, logično zgrajena izjavljaja, žel zasluženo polivalo poslušalcev, ki so mu sledili ves čas z nedeljeno pozornostjo. Zvezi kulturnih društev je še čestitali na tej lepi prireditvi. Uverjeni smo, da se bo po tem odličnem začetku občinstvo rado odzvalo na vabila za prihodnja predavanja.

Kake železnice grade

Beograd, 7. novembra 6. Kakor znano je bila pred dobrim mesecem odpravljena nova železniška proga Beograd-Obrnjenac. Nova proga veže prestolnico po najkrajši poti s Sarajevom in zatem z Jadranskim morjem. Že po prvih dneh so prihajale v javnost vesti, da je proga slabo grajena. Vodno zmoza so se pojavljale železniške nesreče, zlasti iztrženja vlakov ali posameznih vagonov. Da preiščeta vzrok teh nesreč, sta te dni pomočnik prometnega ministra in načelnik za gradnjo železnic odšli na inšpekcijsko opoovanje po progi. Pri tem sta se poslužila navadne drzine, ki je še niti niti varna. Sedaj pa se doznavajo, da se je tudi ta komisija ponesrečila in da je drzina iztržila. Pomočnik ministra prometja je zadobil pri tem teče notranje poškodbe, da so ga morali preprečiti v Beograd. Načelnik za gradnjo novih železnic, pa si je pri padcu zlomil ključno kost in troje reber.

Neuspeh pri trgovinskih pogajanjih s ČSR

Beograd, 7. nov. r. Iz Prage poročajo, da se te dni vrne naša delegacija, ki je tamkaj že mesec dni vodila pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe s ČSR. Pogajanja je smatrati za razbita, ker navzlic veliki popustljivosti z naše strani ni moglo priti do nobenega zblizanja stališč glede carinskih tarifnih postavk. Kdaj se bodo pogajanja obnovila, je povsem nesigurno.

Ureditev kronskih dolgov in terjatev v ČSR

Praga, 7. nov. h. Med 17. in 20. septembrom so se vršila v tukajšnjem finančnem ministrstvu pogajanja za ureditev starih kronskih gotovini, ki so nastale med jugoslovenskimi in českoslovaškimi dolžniki in upniki pred 26. februarjem 1919. Zastopniki obeh držav so takrat pristali na besedilo pogodbe, ki je bila dne 29. septembra parafirana. Včeraj sta pooblaščenca zastopnika obeh držav to pogodbo v finančnem ministrstvu definitivno podpisala. V imenu jugoslovske vlade je podpisal pogodbo poslanik Branko Lazarević, za českoslovaško vlado pa pooblaščen minister Bogumil Vlasak. Pogodba bo čimprej predložena oboima zbornici na ratifikacijo.

Seja upravnega odbora Narodne banke

Beograd, 7. novembra. Upravni odbor Narodne banke je imel danes sejo na kateri so bila predložena poročila o administrativnih in tehničnih vprašanjih Narodne banke. Guverner Bajloni je poročal o posojilu, ki ga je sklenila monopolska uprava. Naglašal je koristnost tega posojila za olajšanje gospodarske krize ter se je zalivaljeval finančnemu ministru, ker hoče to posojilo uporabiti za izplačanje visokih dolgov, kar bo gotovo okrepijo stabilizacijo denarja. Guverner Bajloni je poročal tudi o svojih vtihi, ki jih je dobil za časa svojega bivanja v Zagrebu in v Ljubljani.

Naši kraji in ljudje

Posl. dr. Prvislav Grisogono s svojo gđ. hčerko pri prihodu v Ljubljano.

Znamenit nemški geograf v Ljubljani

Da zbere v državni licejski knjižnici gradivo za opis Jugoslavije, je prišel v Ljubljano znameniti nemški geograf univ. prof. dr. iur. et phil. Hugo Grothe iz Leipziga. Učenjak predava geografijo na univerzi v Stuttgartu in je predsednik Nemške kulturnopolitične družbe v Leipzigu, ki je publicirala že mnogo važnih del o življenju Nemcev med drugimi narodi.

Profesor Grothe bo seznanil Nemce z našimi geografskimi razmerami kakor jih je Wendel poučil o naših kulturnih priklakah. Tako je do sedaj opisal Črno goro, Bolgarijo, Albanijo, Romunijo, dežele Prednje Azije ter izdal več drugih znamenitih geografskih del. Želimo, da bi učenjak, ki smpatizira z našimi težnjami, dobil pri nas najboljše vtise.

Novi železniški most čez Muro pri Veržeju

Dne 30. oktobra je napravila skupina visokošolcev tehnične fakultete pod vodstvom svojih profesorjev ekskurzijo v Veržej, da si ogleda postavitev novega železniškega mostu čez Muro pri Veržeju. V torkih in sredo so delavci na odru, ki je bil v ta namen tamkaj napravljen, premaknili na stran staro konstrukcijo začasnega mostu, ki obstoji iz materiala za napravo vojnih mostov.

Posamezni deli tega mostu so bili zvezani med seboj le z vijaki ki so bili in bolj odnehavali. Vožnja čez most je bila ljudem skoraj mučna. Pod seboj si videl široko in globoko reko, vlak se je po poljevo pomikal dalje, a v mostu samem je sreklo in škripalo na vseh koncih in krajih, da si misliti: zdaj zdaj bo vse skupaj zgrmel v globoke valove.

Danes pa drdajo težki tovorni vlaki čez Muro kakor po kopnem. Novi most obstoji iz treh polj ki so dolga po 52 metrov. Vsako polje tehta 190 ton. Na mesto starega mostu so potegnili železno konstrukcijo novega mostu z železnimi vozilci. Med premikanjem stare in nove konstrukcije so morali potniki prestopati iz vlaka na vlak. Delo je šlo sretno izpod rok in proti večeru je že stala nova konstrukcija na mestu starega razvaljenega mostu. Kmalu je pridriral agregat dveh lokomotiv z 12-tonskim osnim pritiskom s tovarnimi vagoni, da se je preizkusila nosilnost novega mostu.

Kalvarija zabranjena ljubavi

Film o brezvestnem zapeljivanju neizkušenih deklet. — Muke in trpljenje nezakonske matere.

Predstave ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri. Telefon 2124. Elitni kino Matice.

stu. Pri tem se je pokazalo sredi vsakega polja največje znižanje za 15 mm. Takojo zadovoljivo preizkušnji mostne nosilnosti je prispel prvi redni vlak in s tem je bil odprt redni železniški promet med Veržejem in Mursko Soboto. Ekskurzija tehnikov, ki jim je tako bila dana prilika, opazovati nadomeščanje starega mostu z novim, je bila torej zelo poučna in velezanimiva.

Učitelji-volonterji

Pismo iz vrst učiteljskih maturantov. Naša prosvetna uprava je osrečila naše šolstvo z novo kategorijo učiteljstva z volonterji. Beseda je v današnjih, že itak groznih socialnih razmerah še posebej strašna, in zadane baš one, ki bi potrebovali takojšnjih denarnih sredstev, da si urede vsaj za silo življenje; za mladino, ki je ravno položila maturo in čaka na prvo službo.

Zamislimo se v dušo mladega človeka: mladeniča ali mladenke. Doštudiral je, poln nad in smelih načrtov za bodoče udejstvovanje. Pa ti pride iz Beograda grozna vest: »Nema budžetske mogućnosti« ...

Službena mesta so sicer prazna, razredi so brez učiteljstva, narod hoče izobrazbe, a vlada nima denarja za prosveto. Ni več smisla za nobeno pametno stvar in narodno potrebo, najmanj pa za šolstvo in za ljudski napredek, ki partiji nič ne nese. Kje so oni časi, ko je sedel v ministrstvu prosvete g. Svetozar Pribičević! Da ni bilo njega, ne bi se nikoli rešilo učiteljsko vprašanje tako zadovoljivo, kakor se je. To mu priznajo in mu morajo priznati tudi njegovi najhujši politični nasprotniki in učiteljskih vrstah.

Zalostno pa je, da je prijadrala naša prosveta tako daleč ravno v jubilejnim letu Beograd troši milijone za razne proslave; zaradi par tisočakov, ki jih noče izdati v pravilni namen, pa ubija idealizem in voljo v mladini.

Da bo ponižanje še večje, je izšel nedavno sramotilen ferman Vlada išče učiteljev, a brez plače. Volonterjev se ji hoče, zastojkarjev in pod kakimi pogoji! Ničje izmed volonterjev nima pravice, da bi se mu čas brezplačnega poučavanja štel bodisi v plačo, bodi v napredovanje niti v penzijo niti nima pravice med tem polagati usposobilnostnega izpita. Same dolžnosti brez najmanjših pravic. Kdo pa bo utegnil v današnji draginji poslati na lastne stroške doštudiranega sina ali hčer v službovanje? Radovedni smo res, koliko odziva bo našel vladni oklic med našimi ljudmi.

Nedavno smo čitali, da dobi vsak član naše komisije za nakup tobaka v Egiptu 1500 Din dnevnic. Tobak pa se bo kupoval za inozemsko državo. Pri komisijah naj vlada ščiplje oziroma vsaj pametno gospodari, naših prosvetnih pridobitev pa naj nikar ne reže s svojimi nesrečnimi klerikalnimi škarnjami.

Tovarišu Baranu v slovo

Upogibaš vrbe z večšimi rokami v čudeže si in pošiljal v svet.

dr. R. Ravno pred dvema letoma dne 6. novembra 1926 smo se poslavljali od tovariša Josipa Barana, strokovnega učitelja za košarstvo na tehnični srednji šoli, ob priliki njegove stalne upokojitve in mu želeli, da bi mnogo mnogo let užival zaslužen pokoj. Usoda ni upoštevala naših iskrenih želja. Prisodila mu je dve kratki leti po koja. Zopet je odšel v večnost eden izmed maloštevilnih, še živečih stebrov bivše strokovne šole, matice sedanje Tehnične srednje šole.

V poljskem Zalesju je zagledal luč sveta dne 20. februarja 1861. Po dovršeni osnovni šoli je obiskoval dve leti gimnazijo, nato pa šolo za košarstvo v Jaroslavu in na Dunaju. Po 12-letnem službovanju na Dunaju, v Gornji Avstriji in na Češkem, kjer je vodil tudi svojo lastno šolo za košarstvo, je bil l. 1894. imenovan za strokovnega učitelja na takratni »Strokovni šoli za obdelavanje lesa« v Ljubljani. Slovenija mu je postala nova domovina. Našel je tu za svojo stroko zelo hvaležno, popolnoma neobdelano polje. Moral je najprej med narodom vzbuditi zanimanje za to prastaro panogo. Treba je bilo na novo ureduiti oddelek za košarstvo in preskrbeti tudi potrebni material. Ostal je na šoli do l. 1907 ko mu je bilo od ministrstva podeljeno vodstvo potovalnih tečajev za košarstvo.

Neizmerno mnogo je storil Baran za povzdigo košarstva kot vodja teh potovalnih tečajev. Spisal je tudi nujno potrebno brošuro o gojenju košarske vrbe ter sam vodil ustanovitve tozadevnih nasadov. Ves

čas je bil seveda v tesnih stikih s strokovno šolo v Ljubljani in je po prevratu zopet prevzel vodstvo košarske šole na takratni »Višji obrtni šoli«, kjer je ostal do svoje upokojitve.

Neoporečna zasluga pokojnega Barana je, da se je v Sloveniji zopet razvilo košarstvo in se povzpelo do neke umetniške višine. Mnogo slovenskih rok si služi svoj kruh z upogibanjem prožnih vrbovih šibic. Posebno mnogo invalidi so si ravno s košarstvom vsaj nekoliko izboljšali svojo žalostno usodo. Baranove zasluge je priznal tudi kralj s podelitvijo reda sv. Save, ki mu je bil slavnostno pripet nekako pred mesecem.

Pokojni Baran je bil zelo vester učitelj, a predvsem je bil človek; dobrodušnost mu je sijala ob obrazu. Poljska ga je rodila, Češka ga je vzgojila, a Sloveniji je posvetil večji del svojega deložubnega življenja. Če si ga vprašal, ali se čuti Poljaka, Čeha ali Slovenca ti je smehljaje odgovoril: »Jaz sem Slovan.« In bil je res Slovan-Sokol.

Na daljnem slovenskem severu mu je tekla zibelka, a v jugoslovenski zemlji bo snival svoj zadnji, večni sen. Z žalostjo v duši, a s hvaležnostjo v srcu ga bodo spremljali na zadnji poti množični učenci, z žalostjo se poslavljamo od dragega tovariša njegovi vrstniki, ki ga bomo ohranili v toplem spominu.

Sleparski prodajalec državnih srečk

Celje, 7. novembra. Celjska policija je spravila na varno pustolovca, ki je po dosedanjih ugotovitvah in po lastnem priznanju ogrožal razne stranke za nad 7000 Din. Najbrže pa je oškodoval še več strank na delu, kar bo pokazala podrobna preiskava.

Na policiji se je večeraj zglasila zasebnica Ana Podgorškova, stanujoča v Spodnji Hudinji, in prijavila, da je svojčas kupila od bančnega agenta Ivana Goloba srečke vojne škode in do sedaj vplačala nanje v večmesecnih obrokih znesek 2921 Din. Pred mesecem se je pojavil pri njej agent Golob in ji pod lažnivo pretvezo, da manjkajo srečkam predpisani kuponi, s čimer da jo namerava zayod ogrožati, izvalil vse 3 srečke in obljubil da se v nekaj dneh zopet vrne s srečkami in kuponi v Celje. Istočasno pa je prišla na policijo tudi posestnica Uršula Črepinškova iz Zg. Hudinje in ogorčena izpovedala, da ji je 15. oktobra na popolnoma enak način izvalil Golob 2 srečki vojne škode, kupljeni pri zagrebški tvrdki »Fortuna«, za katere je v več obrokih vplačala doslej 960 Din.

Ivan Golob, rojen l. 1887 v Slamnjaku pri Ljutomeru, je oženjen in oče 4 otrok. Po poklicu je čevljarjski mojster, bavl pa se je zaradi lahkega in hitrega zaslužka s prodajo državnih vrednostnih papirjev. Krivdo v omenjenih dveh primerih je takoj priznal in končno izpovedal, da se je z denarjem, ki ga je iztržil za srečke, odpeljal na Poljsko, kjer je skušal dobiti službo, pri pošti. Ker pa mu to ni uspelo ni se je tudi žep kmalu posušil se je moral vrniti v Jugoslavijo. Priznal je tudi, da je na sličen način ogrožal še hlapca Frana Kajzerja za 2 srečki, vredni 1080 Din, delavca Ivana Novaka za 2 srečki, vredni istotako 1080 Din, dalje čevljarja Ivana Špasa in njegovega podnajemnika Antona Butkoviča vsakega za 1 srečko v skupni vrednosti 1060 Din. Vseh 12 srečk je prodal pri raznih denarnih zavodih v Celju, Ljubljani in Zagrebu za nekaj nad 4.000 Din, s katerimi je odšel na Poljsko. Po svoji vrnitvi, ko je šutil, da bo dobila stvar v svoje roke policija je kupil 2 srečki za Črepinškovo z namenom da bi mu to služilo kot izgovor za njegovo nepoštenost. Toda policija ga je kljub temu izročila državnemu pravništvu.

Ne pljuvaj na tlak!...

V naši prestolnici se sicer ni polavila kuga in tudi črne koze niso izbruhle ter ne mori pegavec, pač pa se je pripetilo še vse kaj bolj nenavadnega. Nenadoma se je namreč začela širiti — higijena Ta nepovabljen tuja preti izkoreniniti stare običaje in narodne navade z visokimi globlmi, poljičjo in detektivki, da resno grozi preukacija za svete starinske običaje vnetega naroda.

V Beogradu so prepovedali pljuvati na tla in še na blatno cesto je zabranjeno pljuvati. Skrajno omejevanje starodavnih državljskih pravic! Kdor pa vendar pljuje na cesto, plača 150 Din. Mestni kontrolni organi in posebne uradnice love po ulicah grešnike. Izterjajo takoj kazni in izdajajo pobotnice da se dober državljan upa

le še s polno močjo iz hčse.

Pri kontroli je prišlo že do nekaterih težkih komplikacij. Bivši ministri in poslanci se sklicujejo na imuniteto, drugi na tradicijo in le redki pljujejo v robec. Neprijetno službo imajo zlasti kontrolne uradnice, po večini čedne gospodične. Taka uradna damica je zasledovala gospoda, ki je kašljal, ker pa je pljuvil, kakor je predpisano, v robec, ga je gospodična pustila in šla v nasprotno smer proti domu. Mladi gospod pa kar za njo. Gospodična je začela hiteti pred zasledovalcem gospod pa vedno hitreje za njo. Nazadnje sta pritekla do stanovanja gospodične. Bila je pač pomota.

Druzi dan je lepa uradnica opazila gručo gospodov, ki so se pomenkovali, kadili, kašljali in pljuvali okrog sebe. Ker ni imela gospodična legitimacije pri sebi, jih je samo opozorila na prepovedano nchiženico početi, češ, da bodo imena vseh »pljuvačev« objavljena v listih. Naglo so se vsi legitimirali in pljuvali še huje, samo da bi čitali svoja imena v novinah.

Kontrolni uradnik je poročal svojemu šefu naslednje:

»V mojem kvartu je večeraj pljuvalo 11 oseb, 9 na tla, 2 pa na mene.«

Vsi skupaj pa po stari praksi — na prepoved.

Originalen poskus umora z električnim tokom

Maribor, 7. novembra.

V sedanjih dobi nenavadnega napredka na tehničnem polju, v dobi elektrike in radija, se dogajata tudi med preprostimi ljudmi kriminalni primeri, kakršni so bili še pred leti nemogoči.

Tak izreden način poskušene umora je te dni razpravljalo okrožno sodišče v Mariboru. Pred kazenskim senatom je stal preprosto posestnik sin, 28 letni Jožef K. iz Grab pri Središču, ki je dovršil samo domačo ljudsko šolo v Središču, ki pa v dobi elektrifikacije tudi podeželskih podjetij ima že tak vpogled v tajne sile prirode, da je na prav zvit način skušal spraviti svojo ljubico s sveta.

K sreči je ostalo njegovo dejanje samo pri poskusu, že več let je imel ljubavno razmerje z Marijo K., ki ga je tudi podpirala z denarjem, kar pa sta oba skrbno prikrivala pred svetom. Ko je njegov dolg pri ljubici dosegel že 3000 Din, je sklenil, da se je na zvit način odkriža. Zvalil jo je pozno zvečer na pot k nekemu sodnemu uradniku, da bi jima sestavil zastavno pismo za dolžni znesek, na kar bi se baje poročila. Nista pa šla po običajni poti, ampak po ovinkih čez polje pod pretvezo, da nese Jože k nekemu posestniku radio aparat.

Ko sta dospela do električnega daljnovoza z napetostjo 35.000 voltov, je Jože nenkrat izjavil, da mu je padel del aparata na tla in je Marijo naprosil, naj si eno roko ovije z žico, z drugo pa žico drži. Komaj je to storila, je pognal del aparata z žico v zrak na daljnovoz. Marijo je prešinil tok in je nezavestna padla na zemljo. Istočasno so zaradi kratkega stika ugasnile vse luči v Središču.

Ko je prišla Barana zopet k zavesti, je imela na obeh rokah opekline, ljubčka Jožeta pa ni bilo nikjer. Drugi dan ga je ovadila in orožniki so na označenem mestu res našli žico vrženo preko daljnovozda, ki bi kmalu povzročil njeno smrt.

Ovadeni Jože je vse tajil in je z 200 Din podkupil nekega Franca T., da dokaže svoj alibi. Ta bi naj pričal, da se Jože dotični večer sploh ni oddaljil z doma. Franc T. pa se je pravočasno skesal in tako si je Jože nakopal še nov delikt napeljevanja h krivemu pričanju. Imel je srečo, da je inženjer izvedenec izjavil, da električni tok pri napetosti 35.000 voltov ni absolutno smrtno nevaren.

Zaradi tega je bil Jože obtožen in tudi obsojen samo zbog poskušene težke telesne poškodbe in napeljevanja h krivemu pričanju na tri leta težke ječe. Tako bo imel v kaznilnici dovolj časa, premišljevat nevarne lastnosti modernih iznajdb.

Policijski nadzornik osumljen ponarejanja denarja

Maribor, 7. nov.

Mariborska policija je aretirala bivšega policijskega nadzornika Kutina ter ga izročila okrožnemu sodišču. Osumljen je, da je imel zveze z znanimi mariborskimi ponarejevalci denarja.

Ze tedaj, ko so prišli glavnega ponarejevalca Potočnika, se je govorilo, da je v zvezi s ponarejevalci tudi neki policijski komisar. Policija se je za te govorice zanimala in baje dobila naposled dokaze, da se je Kutin res družil s ponarejevalci. Videli so ga večkrat na kraju, kjer je bil skrit ponarejevalski

belik itd. Umetnika spremlja na klavirju operni kapelnik Balatka. Predprodaja vstopnic v Matinji knjižarni.

Baranovičev balet »Sreče iz letca« na Dunaju. Pod vodstvom temperamentalnega dirigenta Lovra Matačiča, ki je bil svoj čas kapelnik ljubljanske opere, se je pred dnevi izvajal na Dunaju balet Krešimira Baranoviča »Sreče iz letca«. Balet je uspel. Obenem je dirigiral Matačič neki ples beograjskega skladatelja Hristića.

»Zmagovalka oceana« na tujem. Skladatelj Z. Hirschler je prodal svojo opero »Zmagovalka oceana«, ki se je izvajala tudi v Ljubljani, neki hamburški tvrdki za dobo petih let. Firma se nadeja, da bo delo z lepim uspehom placirala v svetu.

Škopsko pevsko društvo »Mokranjac« je prošle dni nastopilo v Beogradu na koncertnem odru. Pevci so imeli na programu skladbe: Mokranjca, Biničkega, Joksimovića, Krstića, Ilića, Marinkovića, Gjorgjevića, Jenka, Zganca, Hristića, Milojevića, Šijačeka in Manojlovića. Geografski koncert deloma zaključuje turnejo škopskih pevcev po Sumadiji in Vojvodini.

Proslava desetletnice smrti Ivana Cankarja. Povodom desetletnice smrti Ivana Cankarja bo ljubljanska drama uprizorila »Lepe Vidos« v režiji gosp. Cirila Debeveca. Ta Cankarjev komed se ni uprizoril že od leta 1912.

Roman Cede Mijatovića. Srbski pisatelj starejše generacije Ceda Mijatović (član beograjske akademije) je kljub svoji visoki starosti spisal nov roman »Kraljčina Angelijska«, ki ga je izdalo založništvo Geca Kon v Beogradu. Dvaindvajset poglavij obsegači roman se odigrava v dobi kralja Uroša I. Nemanjića.

materijal in dobival je čisto obiske enega glavnih ponarejevalcev.

Rupnik, ki odsedeva sedemletno kazneni zaradi ponarejanja v kaznilnici, noče dati nobenih izjav glede skrivde bivšega policijskega nadzornika Kutina, kakor tudi ne glede ponarejevalskega materiala, ki so ga našli v Sp. Poljskavi. Može dosledno molči, posnemajoč rajnega ponarejevalca Potočnika, ki je trdovratno čuval skrivnost do svoje smrti v kaznilnici.

L. van Beethoven

(Prihodnje filmsko predavanje ZKD.)

V starem vseučiliškem mestu Bonn u Rema je živel v 18. stoletju cerkveni pevec in organist Ivan van Beethoven s svojo množično rodinjo. Od vseh sinov se je mladi Ludovik razlikoval od ostalih: po svoji čudni naravi. Došim so se ostali otroci brezskrbno igrali, je mal Ludovik ure in ure preživel ob glasovirju in kmalu je obvladal začetno znanje s tako virtuoznostjo, da je večkrat nadomeščal svojega očeta.

V tel dobi je borski knez povabil v goste znamenitega dunajskega glasbenika Josipa Haydna, ki je čul svirati Beethovna na orgle. Takoj je spoznal, da tiči v mladeniču izreden talent in priporočal ga je na Dunaju mecenu knezu Lichnowskemu, kjer je živel Beethoven mirno zgolj za svojo umetnost. Toda s svojim čudnim temperamentom, s katerim je odbijal ljudi od sebe, je prišel v spor tudi s knezom in ga je zapustil. Ostal je popolnoma sam v življenju. Naposled ga je zadela še grozna nesreča, da je zgubil sluh. In v tem skrajno bednem stanju je usvarjal največšastnejša muzikalna dela.

O življenju tega velikega genialnega moža priredi ZKD filmsko predavanje v soboto in nedeljo 10. in 11. t. m. v prostorih kina Matice. Vabimo vse ljubitelje glasbe, da se predavanju udeležijo v čim večjem številu.

Vežati pakete z motorizom Groupfle = biti zadovoljen!

Dopisi

RAKEK. Menda je najplodovitejši prosvetni sokolski oder na Rakeku, kjer vpri zarjajo predstave z veliko ambicijo in modernim scenarijem. Pepelko so vprizorili v nedeljo 5. t. m. tako naivno in srečno, kakor se bajki spodobi. Vsa čast inscenatorju. Ljubek balet in škrtatja pa so zelo poživeli predstavo. Izmed igralcev so se posebno odlikovali: Monte Conte, ki je komik brez primere. Pepelka je s svojim simpatičnim glasom vsakogar preverila, da je res uboga Pepelka. Carovnica Wallburga je z noko vohemenco krotila bele miške in agilnega Sifaksa. Baronica Schmitterhausen in ne hčerki so bile dobre, preblye in premalo zadirljive. Princ Krasnoslav je poleg lepe igre in finega kostuma konkuriral s Pepelko. Kralj pa je bil zelo domač oče, ki in imel dosti smisla za ljubezenske avanture svojega princa. Velika dvorana je bila natlačena mladega in ženskega sveta ter se je silno zabavala. Srečno roko imo požrtvovalni predsednik g. Petrič, ki si je z domom nakopal veliko breme, a ga z veseljem nosi. Dasi je železniški predstojnik, pa njegovi gostje zamujajo vse vlake, ki vozijo v Ljubljano. Kogar pa vodi pot mimo Rakeka, naj ne zamudi v soboto Martinovega večera na Rakeku. — Očividec.

KAMNIK. V soboto, dne 3. t. m. je priredila ženska podružnica CMD v Kamniku v dvorani Narodne čitalnice lepo uspel koncert z zanimivim sporedom, na katerem so se izvajala dela Smetane, Dvořaka, Čajkovskega, Puccinija, Godarda ter poleg nordijskih skladateljev tudi domačini: Gotovac, Ravnik in Lajovic. Gospa Čadeževa je simpatična pevka, lepega, v srednji leži zanimivo temno barvanega glasu. Višina je dosti zvonka in jasna, prednašanje občuteno in temperamentno. Tenorist g. Gostič je muzikalen in čuteč pevec z zvonkim, izrazito lunaško barvanim glasom, z jasno in zvočno višino. V junaških pesmih je doma, v lirskih ga pa odlikuje fino prednašanje in muzikalnost koncepcije. Violinist g. Vrančič je mlad in dokaj nadarjen talent, ki pri resnem studiju še mnogo obeta. Na sporedu je bilo tudi troje njegovih skladb, ljubkih kompozicij — Globoko muzikalen in fino čuteč spremljevalec je bil vsem solistom g. Savinšek. Na žalost je imel na razpolago instrument, ki ne ustreza koncertnim zahtevam. Poset bi bil lahko boljši. Vtis celega večera je bil prav dober ter je agilni podružnici čestitati, ker umje poleg koristi za družbo nuditi občinstvu zanimiv umetniški užitek in spraviti nekaj spremembe v monotonost malomeščanskega življenja.

GUŠTANJ. Pred kratkim smo omenili, kako slabo so obiskane kulturne prireditve tukajšnjih društev, četudi nudijo dobro, koristno in plemenito zabavo in se morajo domačini po večernih urah več tednov za vsako prireditev vaditi. Sedaj pa lahko poročamo o prireditvah, ki so tudi ob delavnikih privabile mnogo ljudi in je obisk sljalen: so to prireditve cirksusa Colosseum. Kdo bi pa tudi Colosseum ne obiskal! In za tako prireditev tudi ni škoda denarja — škoda pa je zanj, če pride v roke domačinov v korist domačim kulturnim prireditvam.

NA VRHUNCU STOJE NOGA: VICE Z ŽIGOM: "KLUJ"

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše

Kulturni pregled

Narodno gledališče v Ljubljani

Ljubljanska drama. Začetek ob 8. zvečer.

Četrtek 8.: Romeo in Julija. C.

Petek 9.: Zaprt.

Sobota 10.: Zupan Stilmundski. Dijaška predstava po znižanih cenah. Izven.

Ob 20. Dobri vojak Švejk. Izven.

Nedelja 11.: Ob 15. popoldne Modri ošlečki Miško. Izven. — Ob 20. zvečer Kukulji. Izven.

Ljubljanska opera.

Začetek ob pol 8. zvečer.

Četrtek 8.: Zaprt.

Petek 9.: Oedip rex. Iz komične opere. Prem. aborma.

Sobota 10.: Boccaccio, opereta. Izven.

Nedelja 11.: Trubadur. Izven.

Mariborsko gledališče

Četrtek 8.: Ob 20. Thérèse Raquin. C. Ku-poni.

Petek 9.: Zaprt.

Sentjakovski gledališki oder

Začetek ob 20. uri

Sobota. 10. novembra »Čarodej«.

Nedelja. 11. novembra »Čarodej«.

»Romeo in Julija« se ponovno vprizori v ljubljanski drami v četrtek 8. t. m. o. g. Janom in go Sariove v naslovni vlogah. Ostala zasedba kakor ob premieri. Predstava se vrši za abonente reda B. »Stilmundski zupan« pa se vprizori v soboto 10. t. m. ob 15. uri.

»Čarodej« na Šentjakovskem gledališkem odru

O predstavi »Čarodeja« na šentjakovskem odru smo prejeli:

Šentjakobčani so se lotili te zadeve z znano resnostjo ter premagali v režiji Karusa vse tehnične in scenične ovire malega, diletantskega odra. Najležejo karakterno vlogo odvtnika Messerja je šteti med najboljše kreacije imenovanega, ki je, dosledno premišljeno, tudi v najnevarnejšem afektu, v večnem strahu pred Čarodejem — podal človeka, katerega roka pravice ne more prijeti pradi pomanjkanja dokazov. Višjega policijskega nadzornika Blissa in igral Lavri v markantni maski neizprosne policista in ga obdal z ono tajno, ki jo zahteva uganka. Zares je občinstvo popolnoma presenetilo Košak kot dr. Lomond, simpatični gentleman, kriminolog a la Lombroso in poštenjak — seveda — ki mu je privoščiti samo malce več elana. In Wrischerjeva kot Cora Ann Milton, žena Čarodeja, precizna tudi v neprijetnih momentih in Scotland Yardu, zakrožita jedro igre, katere dispozicijo ima v rokah Meier kot pol. vicešef Walford — do-stojen tip — malo pozabljuj. Kune kot simpatičen človekoljub in ljubimec — pol. nadzornik Wembury — je bil zelo na svojem mestu. Gnidovec kot večni vagabund Hackitt in Marki kot pol. sergeant v maski in kretjni izborna. Petrovičev Lenley dober, ne nekako premlad, Pirčeva kot Mary Lenley žal obdarjena s tako naivnostjo, da se je menda za-

ljubila v lastnega brata. Občinstvo je burno aplavdiralo. Da je imela blagajna tudi nekaj od uspeha, je povsem verjetno. P. Č.

Stravinsky: »Oedipus rex« in Slavko Ostere: »Iz komične opere«. Premijera teh dveh izredno zanimivih in za naš odor zelo pomembnih del se vrši v petek dne 9. t. m. ob pol 20. zvečer v ljubljanski operi. »Oedipus rex«, moderno operno delo, katero je napisal po znanem eposu Sofoklejevem po večini Stravinsky sam, je deloma opero, deloma oratorij v dveh dejanjih. Snov je izredno dramatična in se lepo razpleta. Glasba sama pa pomeni popolno novost za naš odor. Z vpriporitvijo tega dela hoče ljubljanska opera paziti, da z vso intenzivnostjo zasleduje vse novejšje pojave na polju operne literature ter jih tudi dostojno umetniško vpri-zarja. V tej operi nastopijo ga Thierry-Kavč-nikova, g. Marčič, gg. Betetto, Rumpelj in Banovec. Dirigira kapelnik g. Balatka, režijo vodi ravnatelj g. Polič, inscenacijo pa je napravil profesor g. Vavpotič. Druga noviteta tega večera je iz

Domače vesti

Izprememba v državni službi. Računski revident pri direkciji državnega rudnika v Velenju Ivan R. Robek je v istem svojstvu premeščen k direkciji državnega rudnika v Brdniku.

Sprejem v naše državljanstvo. V državljanstvo naše kraljevine so sprejeti: posestnik Ivan Vidmar v Prekorju skupaj z ženo Leopoldino in maloletnim sinom Ivanom, dijak Bojan Hrovatin v Ljubljani in posestnik Peter Mavrič v Škofji vasi pri Celju.

Naši eksperti pri razsodišču v Haagu. Predvčeršnjim sta odpotovala v Haag generalni direktor Narodne banke Dragoljub Novaković in glavni tajnik omenjene banke dr. Miha Protič. Določena sta za eksperta pri haškem razsodišču, ki bo v bližnjih dneh razsojalo o sporu med našo državo in francoskimi lastniki naših obveznic.

Spomin na pričetek zdravniškega delovanja. Dravska stalna vojaška bolnica in bolniška četa v Ljubljani bosta praznovali 14. t. m. sv. brata Kozmo in Damjana kot spomin na pričetek zdravniškega delovanja.

Dan molčanja. Za prihodno nedeljo 11. t. m. ob 11. je v vseh državah odrejen dan molčanja na naslednji način: točno ob 11. dopoldne bo za dve minuti ustavljen ves promet; vsakdo naj bi posvetil ti dve minuti spominu padlim v svetovni vojni ter želji za mirom. Bilo bi želeli, da se ta uredba tudi pri nas udomači.

Tajnosti Orijenta

Film, ki prekaša po svojih balneoloških scenah vse doslej videno.
Pride! Pride! ELITNI KINO MATICA

Rapalski dan. V ponedeljek, 12. t. m., bo obhajala obletnico tužnega Rapalskega dne vsa Ljubljana, vsa Slovenija, vsa Jugoslavija. Obletnica je to, ki nas tesno spaja z zaslužnimi brati v Primorju. Z njih smo eno in neolčljivo. Njihovo trpljenje je naše trpljenje. Nikdar ne bomo priznali aneksije našega ozemlja. Terjamo pravico, ki je na naši strani. Nad pol milijona našega naroda ječi v pravem srednjeveškem suženjstvu — in mi naj to mirno gledamo? Pečat sramote si vtisnemo na čelo, ako sklenjenih rok gledamo na fašistovska divjanja nad našim plemenitim ljudstvom! Grozno odgovornost bomo dajali Slovancem, ako pustimo ta grozotnoveliki čas iti mimo nas! Sami sebe zatajimo, ako zatajimo Primorje, ki je kri naše krvi! Na Rapalski dan pokažimo razpoloženje, ki vlada v naših dušah, v duši Slovanstva! Bela Ljubljana, Slovenija, Jugoslavija! Na Rapalski dan dan povej, kako ti je naše Primorje pri srcu!

Poziv Maistrovim dobrovoljcem. Pripravljali odbor poziva vse Maistrove sobojnike za osvobodjenje Maribora in naše severne meje na proslavo desetletnice teh dogodkov, ki se bo vršila 1. decembra v Mariboru. Vsi, ki se nameravajo udeležiti proslave, se naprošajo, da do 20. novembra t. l. svojo udeležbo prijavijo z dopisnico podpolkovniku v p. g. Franu Cvirnu v Mariboru, poštini predal 44. Vsak udeleženec ima na območju ljubljanske železniške direkcije pravico do četrtinske vožnje. Zbirališče bo dne 1. decembra od 8. do pol 10. na dvorišču mariborske višje reške, vhod iz Krekove ulice št. 1. Za pripravljali odbor: podpolkovnik v p. Franjo Cvir.

Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl po dolgi in mučni bolezni inž. direkcije drž. žel. g. Aleksander Kulokov. Pogreb bo danes ob pol 3. pop. iz Škofje ulice 17. Pokojniku blag spomin, žalujocim naše iskreno sožalje!

Naša emigracija v avgustu 1928. Po statistiki izseljenške komisariata v Zagrebu se je meseca avgusta izselilo v prekmorske dežele 1923 oseb, 180 več kakor meseca avgusta. Tudi skupno število izselencev, ki znaša 14.389 v razdobju od 1. januarja do konca avgusta letos, je za 45 oseb večje od skupnega števila izselencev v istem razdobju lani. Izselili se je največ naših ljudi iz Hrvaške in Slavonije (1065), iz Slovenije (293), iz Vojvodine (251), iz Dalmacije (140), iz Srbije (85) iz Bosne in Hercegovine (75) in iz Črne gore (13). Največ jih je šlo v Kanado (331). Zedinjene države Severne Amerike (58%), Argentine (347), Brazilijo (55) in Urugvaj (49). Vrnilo se je meseca avgusta letos v staro domovino 414 izselencev v razdobju od 1. januarja do konca avgusta letos pa 3398, v istem razdobju lani pa je 2881.

Izvajanje starin iz Dalmacije. Glede na dejstvo da prihajajo tuji in domači trgovci v razna mesta in tudi manjše kraje Dalmacije, kjer kupujejo razne starine, staro pohištvo in slike zgodovinske važnosti, izkoriščajoč slabo ekonomsko stanje prodajalcev, je konservatorski urad za Dalmacijo opozoril na ta pojav velikega župana, ki je vsem sreskim poglavarjem naročil, naj preprečijo vsak izvoz dragocenih starin iz tamkajšnjih krajev. V zadnjem času je bilo zlasti mnogo starin prodanih iz Trogira in Splita.

KINO IDEAL

POPOLNOMA NOVO!

KINO IDEAL

VZVIŠENO IN NEPOZABNO!

JEZUS KRISTUS

Monumentalno filmsko delo o našem Odkritelju; posneto na oseh izvršnih mestih, kjer je živel, učil, trpel in umrl Sin Božji. — Grandiozna režija. Nad 50.000 sodelujočih. Jezusovo rojstvo, njegovi namiki in čudeži. Izdajstvo, trpljenje, smrt, vstajenje in vnebohod. Globoko znižane ljudske cene od 4-8 Din za sedež. Pomnožen orkester pri vseh predstavah.

Predstave ob 4. pol 6. pol 8. in 9. uri.

Moderne pletene obleke

iz lastne delavnice v najmodernejših vzorcih vedno v zalogi.

Po meri v najkrajšem času

F. & M. ROZMAN, Židovska ul. 7. Nizke cene!

se nahaja še vedno v bolnici, kjer ima separirano sobo. Pravijo, da je popolnoma zdrav.

Rada bi zvedela, kako privedem svoje ga moža na dom. To je dokaj enostavno. Stanovanje sem uredila udobno in okusno, ker sem si vse zavese, pregrinjala in blazine umislila po vzorcih ateljeja Miloslava Leitgebave, Jurčičev trg št. 3. 2151

Dr. Franc Košmerlova dijaške ustanove za slušatelje tehniške srednje šole v Ljubljani. Mestni magistrat razpisuje dr. Fr. Košmerlovo dijaško ustanovo za slušatelje višjega oddelka tehniške srednje šole v Ljubljani v znesku 3000 (tritisoo) Din na leto. Tzadevni pogoji so razvidni iz razpisa na občinski deski in v veži srednje tehniške šole.

DIŠAVE SLON

Fri slabem teku, slabem želodcu, leni prebavi, zaprtju, kožnih izpuščajih odstrani uporaba grenčice »Franz Josef« vse slabe in strupene snovi, ki se nabirajo v telesu. Za stari mojstri zdravilne vede so pripoznali, da je grenčica »Franz Josef« izborna odvajalno sredstvo. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

Tovarna Jos. Relch sprejema mehko in skrobjeno perilo v najlepšo izvršitev.

Volnene nogavice in pletenine v veliki izbiri se dobijo pri trdkri Karel Prelog v Ljubljani. 285

Zlvinorejci, razkužite s Saneolom! (Nej insert!) 1962

ITO — zobna pasta najboljša!

Tkanina »ETERNUM«, glavna zaloga za Jugoslavijo pri J. Medved, manufaktura. 185

Iz Ljubljane

u— Demokratiški akademski klub »Jugoslavija« bo imel svoj redni občni zbor drevi ob 20. v tajništvu SDS (Kazina II. nadstropje).

u— Napredno gospodarsko in politično društvo za Krakovo-Trnovo bo priredilo v nedeljo 11. t. m. pri g. Oblaku (prej Soklič) pred Konušnico Martinov večer. Na sporedu bodo Martinova gos, muzikalična Jak in Jaka, šaljiva pošta, plus itd. Začetek ob 19. Kdor želi prijetelega razvedrila, ne bo zamudil tega večera. 2153

u— Za ponedeljkov koncert »Ljubljanskega Zvona« ob osmih zvečer v Unioni naj občinstvo kupuje vstopnice, ki so naprodaj v Matični knjigarni na Kongresnem trgu.

u— Československa obec v Ljubljani. — Náš dlouholetý obětavý pracovník a dobrý přítel, náš vzorný Baran opustil nás na vždy. — Na jeho poslední cestě vyprovodíme ho dnes, 7. t. m. o druhé hodině dopolední z domu smutku v Zatiški ulici 1, jeho světlá památka zůstane však vždy mezi námi uchována.

u— Splošni kurz češkega jezika bo, kakor prejšnja leta, v št. jabski osnovni šoli. Kurz je pristopen vsakomur. Vpisovanje v tečaj bo v petek 9. t. m. od 18.—19. Poučeval bo profesor g. dr. Václav Burlan. Pouk je brezplačen. Opozarjamo vse one, ki bi se radi naučili češčine, na to ugodno priliko. Znanje češkega jezika odpira pot v razumevanje vseh severnih slovanskih jezikov. Pouk se vrši pod okriljem Jugoslov.-češkoslovaške lige.

u— Okrožni agrarni urad se je preselil na Turjaški trg št. 1. 2152

Tajnosti Orijenta

Pričarana dežela sanj, kraljestvo lepote, očarljivega bleška, uživanja in naslade
Pride! Pride! ELITNI KINO MATICA

u— Moška in ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani — priredi v spodnjih prostorih Narodnega doma dne 5. januarja 1929 l. veselico v korist družbe.

u— Obrtniško društvo v Ljubljani bo priredilo v soboto 10. t. m. v vseh prostorih gostilne »Pri Novaku« na Rimski cesti svoj Martinov večer. Pričetek ob 8. zvečer. Društvo bo poskrbelo za prvovrstno zabavo, zato naj obrtniki, prijatelji in znanzi praznujejo letošnji Martinov večer v krogu svojega društva in svojih stanovskih tovarišev. — Odbor.

u— Društvo hišnih posestnikov v Ljubljani priredi jutri, v petek, ob 8. zvečer v zelenci dvorani hotela »Unio« sestanek zaradi razširjenja tramvala in Dunajske ceste. Na shod so povabljeni tudi zastopniki mesta.

u— Vojni invalidi, t. j. državni in vojaški upokojenci vseh zvanj, ki prejemajo invalidnino od delegacije ministrstva financ, odsek za vojaške mirovine v Ljubljani, naj se nemudoma javijo osebno ali pismeno pri krajevnem odboru Udruga vojnih invalidov v Ljubljani, Sv. Petra vojašnica, kjer dobe važne informacije. K pismeni prijavi 3 Din v znakmah za odgovor in troške.

u— TKD Atena pripravila v okviru svojih estetskih prireditev razstavo »Blazina«, ki naj da pobudo za smisel umetniško dovršene dekorativnosti. Naše hčerke, naše male pridne vezilje premišljajo, kako bi postavile lično blazino, da jo poklonijo mamici za božični dar. Pogostokrat se zgodi, da se preobrne veselje v žalost. Mnogo truda, mnogo težkih novcev se žrtvuje za ničev efekt. Blazina je pojem razkošja in vendar tudi pojem udobne domačnosti. Nahaja se skoro v vsaki meščanski hiši. Blazina ima svoj razvoj in svojo lastno zgodovino, svojo časovno noto. Atena bo skušala zbrati v kratkih tednih potreben material, da pokaže Ljubljancem zopet nekaj novega. 2155

u— Plesna vaja kluba Primork in ASK Primorja, napovedana za ponedeljek, se bo vršila že ta petek 9. t. m. v beli dvorani hotela Unio. Začetek točno ob 20. Dijaki polovično članarino, K obliini udeležbi vabl odbor.

u— Danes četrtkov plesni tečaj šole Jenko ob 8. zvečer v balkonski dvorani Kazine. Začetnik(ce) točno ob pol 8. Nove prijave istotam. 2150

u— Policijski drobiž. Stražniki so bili prednočnim prisiljeni spraviti v zapor več vinjenih razgrajčev, izmed katerih je eden obtožen tudi javnega nasilstva. Zaradi tatvine plašča je bila prijeta Ljubica V. V ostalem so bili prijavljeni naslednji dogodki: 1 prodaja ukradenega mesa, 1 tatvina ročne torbice, 1 tatvina šip, 1 tatvina obleke, 1 poneverba lisičje kože, 1 poškodba tuje lastnine, 1 dejanski napad, 1 izgrez na ulici, 3 prestopki kaljenja nočnega miru, 3 prestopki obrtnega reda, 1 prodaja pokvarjenih črev, 10 prestopkov predpisov o zapiranju trgovin ter 8 prestopkov cestno-policijskega reda.

MUDr. France Virant

se je preselil v Tavčarjevo ulico 7, vhod Cigaletova ulica 1.

Ordinira od 12.—3. za notranje, kožne in spolne bolezni. Humoralna terapija celotnega organizma (s proteini in osmoterapijo). 13336

u— Seznam najdenih predmetov. V času od 16. pa do 31. oktobra so bili izročeni policijski direkciji naslednji najdeni predmeti: 1 zlat poročni prstan, 1 zavitek fotografij, več bankovcev od 10 do 100 Din, 1 usnena siva ženska ročna torbica, v kateri se je nahajalo več ključev in druga drobnarija, dalje 1 usnat suknič, 1 močna srčica ter 1 deške hlače. V železniških vozovih so bili najdeni tile predmeti: 10 moških in ženskih denžnikov, 2 dežna plašča, 1 ženska jopa, 1 ženska srčica, 1 otroška čepica, 2 boji, 1 par otroških čevljev, 1 par rokavic, 1 aktovka, 1 kolesna zračna sesalka ter 1 žepna svetiljka.

u— Iz nove stavbe ukradene šipe. Stelkarski mojster France Zrnec je imel več dni opravka na novi stavbi Rovčevske hiše ob Dunajski cesti poleg igrišča »Primorja«. Predvčeršnjim je vstavil v okna 11 šip, prišedši pa naslednje jutro zopet na stavbo, je na veliko presenečenje opazil, da manjkajo v oknih vse šipe. Šipe je pobral tekom noči iz oken nezna, drzen uzmovič. Povrh tega je tat vzel s seboj tudi nad 10 kg kitta, tako da trpi Zrnec nad 460 Din škode.

VEČERNI POUK

damskega krojaštva za gđ. uradnice
atelje ŠARC
Miklošičeva cesta.

Obleke po meri

v eksaktni, brezhibni izdelavi po najugodnejših cenah pri A. PRESKER, Sv. Petra cesta. Velika izbira blaga.

u— Popadljiv pes. Ko se je peljal predvčeršnjim dopoldne ključavničarski vajenec Karel Lorbek s kolesom mimo barak stare milarne v Sp. Šiški, se je zagnal proti njemu večji pes, ki ga je popadel in ugriznil v obe nogi. Lorbek, ki je preстал tudi precej strahu, je moral iskati zdravniške pomoči. Zadeva je prijavljena policiji.

u— Ne puščajte konj brez nadzorstva. V torek dopoldne je neki voznik pustil na vogalu Bleiweisove in Gosposvetske ceste stati svoja dva v voz vprežena konja brez nadzorstva, sam pa je skočil k bližnjemu prodajalcu kostanja. Medtem pa sta konja potegnila voz samovoljno naprej ter zadelo v gramozno trugo v lesen okrogel kloak Alome Company ter ga tako poškodovala, da ima trdka do 1000 Din škode. Voznik je pozneje odpeljal naprej in ga policija ni mogla izslediti, ker je bil tudi očividcem neznan.

u— Okraden med spanjem. Krovski pomočnik Josip Šubernik, stanujoč v neki šupi na Selu, je v pretekli noči izredno dobro spal. Da ga ne bi zeblo, si je potegnil odejo čez glavo in tako seveda ni mogel čuti neznanega tatu, ki se je tekom noči splazil do njegovega ležišča ter mu odnesel skoro vso obleko, kloboč in par čevljev. Šubernik je izrazil sum, da bi utegnila biti tatlica neka ženska, ki se je večkrat v nočeh potikala okrog omenjene šupe.

Tajnosti Orijenta

Vrhunec filmske umetnosti. V glavni vlogah naš rojak Svetoslav Petrovič. (pravični princ), Marcela Albani in dr.
Pride! Pride! ELITNI KINO MATICA

u— Razne tatvine. Zasebnica Zora Kovačič, stanujoča na Celovski cesti št. 49, je prijavila na stražnici, da se je dne 5. t. m. v jutranjih urah vthotapil v njeno stanovanje baje neki mlajši človek, ki ji je odnesel na mizi se nahajajočo, 300 Din vredno, srebrno cigaretno dozo. Tatovi so tako predrzni, da prežijo na tatinske prilike celo v raznih cerkvah. Tako je prijavila na stražnici št. 1 bančna uradnica Alojzija Nadrahova, stanujoča na Dunajski cesti št. 12, da ji je bila dne 4. t. m. v frančiškanski cerkvi med mašo ukradena ročna torbica, v kateri je imela malo denarnico z 200 Din gotovine, biserni rožni venec ter nekaj drugih predmetov. Tat je Nadrahovo oškodoval skupno za okrog 400 Din.

KINO DVOR

Tel. 2730

Danes premilera:

Otroci razdruženih

Tragedija današnjih dni.

V glavni vlogi KLARA BOW.

Predstave danes ob:

4., 7., 8. in 9. uri.

Iz Maribora

u— V Ljudski univerzi je v ponedeljek zvečer imel zanimivo predavanje g. sodni svetnik dr. Vladimir Travner o Marku Avreli, rimskemu cesarju-modrjani. Predavatelj je prav dobro orisal Marka Avrela kot človeka in filozofa ter duševno obilje njegove dobe. — Jutri zvečer pa bomo v Ljudski univerzi pozdravili vrhokraj zagrebške drame, gospo Viko Podgorsko. Večer bo posvečen odličnim pesnitvam jugoslovenskih književnikov. Program bo izredno pester in bo nedvomno privabil vso inteligenco.

u— Pri okrožnem sodišču v Mariboru je razpisano mesto višjega pisarniškega oficijala oziroma pisarniškega uradnika. Obenem se oddajo tudi vsa mesta pisarniških uradnikov, ki bi se izpraznila kjerkoli zaradi zasedbe razpisane mesta. Prošnje je vložit do 25. t. m.

u— Samomor. V nekem mariborskem prenočišču se je večera ustrčil 22 letni Emil Schinkel, doma iz Pančeva. Prestrelil si je glavo s kroglo 7 mm iz starega samokresa. Smrt je nastopila takoj. Kaj je mladenič gnilo v smrt, doslej ni bilo mogoče ugotoviti.

u— Kri si je zastrupil 14 letni Ivan Cekan s Pobrežja. Na desnii nogi je imel manjšo neznamno rano, ki je povzročila nevarno zastrupljenje. Rešilni avto je Cekana odpeljal v bolnico.

Iz Celja

u— Družnini večer KDK za celjsko okolico se bo vršil drevi ob 20. uri v gostilni Sokolskega doma v Gaberju. Vabimo vse somišljenike in prijatelje iz Celja in okolice ter njih družine na prijateljski pomelek in neprisiljeno zabavo.

u— Smrtna kosa. Umril sta: Antonija Čelmešek, žena čevljarkega mojstra, in Katarina Špes, 42 let stara služkinja iz Višnje vasi.

u— V petek poskusno kuhanje kave, v soboto poskusno kuhanje čaja bo priredila podružnica »Julio Meinl« v Celju. 2154

u— »Podarjen« plašč. V drugi polovici oktobra se je preselil posestnik Ivan M. s svojo rodino iz dosedanjega stanovanja v Gaberju v prijazne Store. Pri selitvi je sodelovala vsa družina in tako je tudi hčerka Elvira pomagala pri prenašanju rodbinske garderobe. Ker pa je bila praktična, je svoj zmski plašč kar oblekla, mesto da bi ga nosila v rokah. Pod težo bremena pa ji je postalo v plašču prevroče in zato ga je slekla ter shranila v stanovanju Franciška H., oziroma njenih staršev. Ko je nekaj dni nato prišla po plašč, je bilo stanovanje prazno, ker se je tudi H-jeva družina neznanokam preselila. Ker plašča je ni hotelo biti od nikoder, se je obrnila Elvira po pomoč na tukajšnjo policijo, ki je novo bivališče H-jeve kmalu izsledila. Franciška je pri zaslišanju dejala, da ji je Elvira plašč podarila. Ta izgovor pa seveda ni obveljal in je morala jedva 14letna Franciška plašč vrniti.

u— Nadebuden cvet. V Slovenjgradcu je 16. oktobra pobeignila od doma 13-letna učenka 5. razreda osnovne šole Marija H. in pri tej priliki odnesla svojo materjo 11 bankovcev po 100 Din. Deklica je najbrže odšla v Celje kakor že večkrat poprej. Njena mati je zadevo prijavila orožnikom, ki pa so o mladi begunkini obvestili celjsko policijo. Deklece je za svojo starost dobro razvito, ima črne lase, ki si jih je prvotno striglo, zdaj pa jih je pustilo rasti, je rdečega zdravega obraza, črnih oči, nosi praznični obleko in sivo kapico ter govori slovenski. Kdor bi o deklici kaj vedel, naj to sporoči celjski policiji.

u— Posledice ženske pozabljenosti. Pri neki trdkri v Aleksandrovici ulici je uslužbena služkinja Fracka P., katero je njena poštenost malone spravila pred sodnika. Francka je našla pred dnevi na ključki domaćih vežnih vrat črno ročno torbico, katero je, ker ni lastnice nikakor hotela biti na spregled, shranila v svoji košari. V torbici se je nahajalo razen žepnega roba in rožnega venca tudi 150 Din gotovine, vsaj tako pravi Francka. Medtem se je pa dala spoznat tudi prava lastnica, ki je izjavila, da je bilo v torbici 250 Din in ne le 150. Francka vztraja pri svoji trditvi, na vprašanje, zakaj najbde ni takoj prijavila na policijo, pravi, da je mislila, da bo prišla lastnica sama po torbico v hišo, kjer jo je pustila.

Iz Prekmurja

u— Končni učni uspehi na gimnazijah. Statistika o učnih uspehih na naših srednjih šolah ob koncu šolskega leta ne podaja popolne slike dejanskega stanja, ker tedaj še ne morejo biti upoštevani rezultati naknadnih izpitov, ki se vrše vedno šele ob začetku novega šolskega leta. Tako se tudi za realno gimnazijo v Murski Soboti številke precej spremenile. Rezultati za mariborsko oblast so torej naslednji: Ni izdelalo razreda na gimnaziji v Celju 6,7 odst., na gimnaziji v Ptuj 11,3 odst., na gimnaziji in realki v Mariboru 14,4 odst. in na gimnaziji v Murski Soboti 14 odst. od dečkov, slabše pa so odrezale deklice, ki zastajajo tu v pridnosti mnogo za onimi v drugih slovenskih mestih.

u— Obrtnotrgovsko nadaljevalno šolstvo v Soboti. V šolskem letu 1927-28. je imela tukajšnja nadaljevalna šola 157 učencev. V tekočem letu pa se je morala napraviti delitev učencev. Za trgovski in gostilničarski naraščajo je bil ustanovljen poseben razred, ki ima v letošnjem prvem letniku 25 dečkov. Razrede za obrtniški

naraščaj poseja sedaj 90 dečkov in 24 dekl. Največ učencev ima čevljarska obrt. Takoj za njo sta (z enakim številom) mesarska in mizarska. Nevarnost slabo je zastopana zidarska obrt, ki ima v Soboti samo tri vajence. Če pomislimo na razvoj, ki ga bo Sobota baš v tem pogledu še doživela — (in doživeti mora, ako naj postane res središče Krajine), moramo to dejstvo samo obžalovati. Proračun za šolsko leto 1928-29. znaša 42.000 Din. S čim se bo kril, je vodstvu še danes najbliže uganka. Kajti če ostanje dotacije od strani državnih in samoupravnih oblasti na višini lanskega leta, potem je obrtno-nadaljevalno šolstvo v Soboti obsojeno na smrt. Veliki župan mariborske oblasti je za preteklo šolsko leto nakazal državni prispevek v iznosu 700 Din. (V resnici: dinarjev sedem sto — ni tiskovna pomota). In če je kje trgovski in obrtniški naraščaj, ki rabi šolo še bolj kakor vsakdanji kos kruha, to je prekmurjski...

mr.— Poroka. V sredo 4. t. m. se je poročil Horak v M. Soboti g. Ljudevit Bac s gđo. Irenko Kozic iz Mlajincev pri Rakitčanu. Mlademu, simpatičnemu g. Bacu, ki ima na hrani vso samsko »priškolovsko« kolonijo, omize najprilicnejše čestita in pozdravlja obremen no gospodinjstvo.

Z Jesenic

— **Rapsalski dan na Jesenicah.** Podružnica »Jugosl. Matice« priredi tudi letos svoj rapsalski dan. Jutri, v petek ob pol 20. zvečer bo v risalnici predaval primorski rojak učitelj g. Savli o trpljenju Slovencev pod Italijo. Sodelovala bo pri prireditvi godba tukajšnjega KDD in pevski zbor društva »Sloga«. Deklamirajo šolarji in nastopi tudi šolarski pevski zbor z meščanske šole. Vstopnine ni; pobirali se bodo samo prostovoljni prispevki. Vemo, da bodo tudi letos Jesenici in v častnem številu obiskali to simpatično prireditve.

Iz Metlike

— **Predavanje o naših zaslužnih bratih** je priredila podružnica Jugosl. Matice v prostorih Narodne Citalnice v soboto zvečer. Predavanja se je udeležilo precejšnje število meščanstva, ki se s srdom v srcu sledilo izjavljanju predavatelja doktorja Pretnarja o trpljenju naših rojakov pod italijanskim jarmom.

— **Godbeni klub** je zopet začel z vajami orkestra, ki je dolgo časa počival zaradi nezadostne zasedbe. Odnehal je škof. Ta vrzel je sedaj izpopolnjen. Člani kluba so začeli proslaviti z ožjo svečanostjo. Govorili so gg. Tončič, podžupan Guštin kot kapelnik in g. Mucha, ki je najstarejši član orkestra.

— **Dramatični odsek Sokola** je pričel zopet delovati. V pripravi je Novačanova »Veleja«. Za 1. december nam obeta jo Jahnov »Dom«.

„Jutro“ in „Domovina“ pod obtožbo zaradi „plemenskega razdora“

Pred dvema tednoma je zagrebško novinstvo objavilo statistiko zaplem zagrebskega tiska. Doseženo je uprav rekordno število, višje kakor za časa proslulega Khuen-Hedervarja. Dve tretjini zaplem je sodišče razveljavilo in izreklo oprostilo ne sodbe, — potrdilo je le one zaplembe, kjer je iz teksta zavel stari separatistični protijugoslovenski duh, ki seveda nima ničesar skupnega z znanim nacionalnim stališčem KDK.

Kako pa bi se dalo tudi v Ljubljani »vlasti« nad tiskom? Samo v oblasti skupščine pokazati moč, to je premalo. Škofov tiskovni teden za dobri tisk je »Jutro« osvežil popularnost. Nekaj je treba vsekar storiti! Kdor se gre »moč«, šikanira tisk. To je že star rekvizit, ki ga vzema iz ropotarnice, kadar jim teče voda v gilo. Tako je bilo pod Napoleonom in pod Wilhelmom, pod Bachovimi huzarji in beriči Gradca in Dunaja, pod žandarji Khuen-Hedervarja in pod zapletimi srbskimi knezovi v dobah, ko so današnji radikalni radi svobodo ljubila sedeli po ječah.

Zandari, zapletje, beriči in policaji imajo danes leda čase. Ne oni, ki jim je vzdrževanje reda težka in odgovorna služba, marveč oni, ki uživajo, če morejo koga zapreti, vreči v verige, ali pa vsaj zapleniti in tožiti. Tožiti, tožiti, pagraf naj zadrigne vratove vsem tem pisčem in pisnikom, ki si drznejo napisati, kar vsakdo vsak dan ponavlja, — da je narod skrajno nezadovoljen nad svojo lastno nesposobno upravo. Kdor to danes reče ali piše, — ta je nekakšen revolucionar, boljševid, je državni opasen, je zoper mir in red.

Iz Beograda je izšla instrukcija. Tej instrukciji sledi za Zagrebom tudi Ljubljana. Naša policija vlaga ovadbe, z odobrenjem velikega župana, in državno pravdnitvo piše tožbe, sodišče mora preiskovati. Kakšna nepotrebna obremenitev za te urade! In kaj je tako strašno nevarno v naših listih? E, uvodnik »Jutra« od 28. t. m., ki je povedal, da smo se v svojem idealizmu pred 10 leti zmotili, ko smo pričakovali, da bodo Srbijanci morda tudi tako dobri organizatorji in administratorji, kakor vsaki, — da pa ne smemo gubiti nade in dobre volje in da moramo vzdržati pri delu za Jugoslavijo. Veste, kaj je policija našla v tem članku in kaj je državno pravdnitvo tožilo? Da le to... hujkanje na plemenski razdor! »Domovina« je objavila, koliko davka plačuje Slovenija in koliko in kako Srbija. Tožba radi — hujkanja na plemenski razdor! Poslanec Petec je vložil v skupščini interpelacijo radi nečuvnosti poizkusa, kako bi prosluli Golec, ki pri-

še po »Slov. Gospodarju«, ušel pravomočni zaporni kazni. Radi teksta te interpelacije — smo dobili danes tožbo, in sicer tožbo... ministrstva pravde Interpelacija narodnega poslanca pod obtožbo!

Vse to je stvarno seveda nonsens. Ali res misli režim dr. Korošca, da mu bo ta bedasta praksa kaj pomagala ali da bo mogla na nas vplivati? Ta »beli teror«, ki se naenkrat manifestira v vrsti oficijalnih ovadb in tožb, ali naj res zastraši stare borce, ki se niso ustrašili ječ na Gradu in ne vojnih zaporov Franja Josepha? Gospod Korošec, ali se res ne stramujete?

Pred sodniki

Julka in Amerikanec

Na travniku neke dolenske vasi se je vršila domača veselica. Julka je plesala polko, zadovoljno se smejevala in radostno kramljala s svojimi plesalci, ki so se ji bližini in ji šepetali za ljubljene besede. Deklica je bila močno razposajena, a besede fantov ji niso tako segle do srca, kakor pogledi krepkega Amerikanca, ki je sedel pri okrogli mizi in je bil ves zamaknjen v gibčno plesko.

»Gospodična, zaplešiva se midva!« je zaprosil Amerikanec Julko in že sta zaplesala »štajeris« na lesenem odru sedel travnika. Ko sta nehala, jo je možakar povabil k svoji mizi, čemer se je prav rada odzvala. »S temi mladenci itak nič ni; imajo vse preveč polžev kri,« je dejala. Kadodarni Amerikanec je bil povpraševati Julko o tem in onem, odgovarjala mu je in ga gledala kot priljenjena mačica. Pila sta rujno vino in nazadnje je ugotovil njen gostitelj, da se je do ušes zaljublila vanjo.

»O, tudi vi ste meni všeč, samo vi, gospodična!« je hlesal Julka in mu stisnila žužgavo desnico, kar mu je zelo dobro delo. Jedla sta in pila in čisto pozabila na ljudi okoli sebe. Čas je potekal. Amerikanec, ki ni bil vajen pišče, ker je prišel iz vodene dežele, se je opil in je slednjič samo še lečljal, obetal Julki zlate gradove ter ji ponujal denarce.

Navihanka se je smejevala in je spravljala vilenega tovariša spet. »Kolikor bočič denarja, ga lahko vzameš!« je zajekal Amerikanec Julki, preden je zasnel.

Julka si je mislila, da je pač najpomembnejše, če se takoj posluži ugodne prilike. Vzela je spečeno iz suknjice 2800 Din, s katerimi je veselo odhitela.

Ko se je jutraj Amerikanelec zbudil, je imel težko glavo, njegove prijatelje ni bilo nikjer, vrh tega pa so mu še zmanjkali skoraj trije tisočaki. Spomnil se je žulvov, ki jih je dobil, da si jih je prislužil in kar tesno mu je bilo pri srcu. Neutegoma je ovačil zvito Julko, misleč, da mu bo denar vrnila. Julka se je pa smejala, češ, zakaj je pa rekel, da lahko vzamem kolikor hočem! Sam je kriv!

Sport

Dr. Ribolju, tajniku JNSA, je upravni odbor ob priliki njegove promocije daroval zlat svinčnik in zlato nalivno pero v znak priznanja za njegovo delovanje v JNSU.

SK Ilirija (lahkoatletika sekcija). Oporazjan na sestanek vseh atletov, ki se vrši danes v četrtek ob 18.30 uri v klubski sobi. Obenem prosim g. prof. Čopa in kap. Wizijski, da se udeležita sestanka.

Sarajevska afera. Na skupščini JNSA se je nekaterim funkcionarjem Sar. NP. očitalo, da so dobili za svoje delo v sadruzevu nagrade. JNS je na izrecno zahtevu teh funkcionarjev sklenil, da se na listu mesta izvrši preiskava zaradi teh očitkov. Delegat JNSA se bo 9. t. m. udeležil izredne glavne skupščine Sar. NP. ter bo ob tej priliki preiskal ta slučaj.

Istra klič

Pred desetimi leti, ko je avstrijska vojska že zapustila svoje položaje na Pivni in so voljaki odhajali na svoje domove, je »hrabra« italijanska armada z belimi zastavami počasi in oprezo prodrla v Primorje, vedno pripravljena, da takoj zopet zbeži, če bi se ji nasprotnik postavil v bran. Sebe pa par tednov so se odvajali ljudje in se upali pri prti poti, ki jim je bila prosta in svobodna, celo do Vrhnike, kjer jih je mirno, a odločno ustavil potkovnik Švabič. Brez truda in izgub, samo nekoliko se v strahu, so Italijani po končani vojni zasedli vse nasle Primorje, našo Istro in Notranjsko. Veseli so bili tega svojega »zmagovalnega« pobjeda in zato z ljudstvom prijazni. Oboževali so mu raj na zemlji in so Slovence so izdali posebne ogloze, kjer so jim zagovarjali večjo svobodo, kakor so jo imeli pod Avstrijo. Toda kmalu so pozabili na vse svoje obljube. Zde v drugem mesecu svojega gospodstva nad našo primorsko zemljo so se pričela razna preganjanja našega naroda, aretacije, deportacije, izgoni, pretepi, nato vedno hujša grozodejstva, ropi, požigi in umori. In to nečloveško nasilje, zatiranje in uničevanje našega naroda traja nepretrgoma že celih deset let! Kako dolgo še?

To desetletno trpljenje. Kalvanje naših rojakov v Primorju, pretrpelišvo opisuje komaj pred par meseci iz Istre izgnani slovenski duhovnik g. Jakob Soklič v svoji brošuri, ki nosi naslov »Istra klič«. Vsak, ki prebere to brošuro in ki ima le trohico usmiljenja in sočutja do sočlovka, si bo moral staviti vprašanje: ali je vse to resnica, je to mogoče? Toda oseba pisca, imena raznih krajev in ljudi ter datum raznih dogodkov, ki jih navaja pisec, za prepričajo, da je vse to čista, žalostna resnica.

Brošuro, ki obsega 75 strani, je založila Jugoslovenska Matrica v Ljubljani. Pisana je zelo pošteno in namenjena vsem slovenim našega naroda. Cena ji je 10 Din in se prodaja na korist rojakov onstran meje. Naročite jo!

VREMENSKO POROČILO

Metereološki zavod v Ljubljani 7. novembra 1928.

Višina barometra 908,5 m.

Kra.	Ca.	Barom.	Temper.	Rel. vlažn.	Smr. vetri.	Smr. vetri.	Padavine
opazovanja					v m/s	v m/s	
Ljubljana...	761,7	58	94	NE 1	10	magla dež	0,5
Maribor...	761,0	40		urno	2		
Zagreb...							
Beograd...	762,4	13,0	75	mirno	8		
Skoplje...	765,9	6,0	90	mirno	5		
Split...	761,8	12,0	70	ENE 3	7		
Sarajevo...							
Dubrovnik...							

Solnce vzhaja ob 6.45, zahaja ob 16.41, luna vzhaja ob 1.14, zahaja ob 15.5.

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 10,0 C, najnižja 4,7 C.

Dunajska vremenska napoved za četrtek: Obilno in zopet deževno. Temperatura malo spremenjena.

Naši onstran granic

— **Zimska beda v Julijski Krajini.** V gorskem delu goriške pokrajine: »Še za davke nimamo, kje pa je živeč, ki ga moramo večinoma kupovati? Kako bo v živino, sena je malo. Kaj naj storijo oni večji kmetje, ki obdelujejo celo leto vse sami ali pa še z delavci ali posevito jim prinese zubo in pri vsej pridnosti ležejo v dolgov? Veliko se jih je že izselilo, mnogi so šli čez veliko luž v Ameriko. Sedaj se napravljajo že zopet drugi... »Kleti, kašče, shrambe so za prezimovanje jako slabo zaopložene. Krompirja ni nič za domačo rabo. Krme smo pridelali le malo. Živina se bo prodajala za smešno nizko ceno... Na Kanalskem: »Z obupom gledamo gospodarji v bodočnost. Seno in krompir je pobrala ulma. Pridelkov ni, živina mora iz hleva. Davki strašni. Ne vemo, kaj ukreniti in kam se dejati. Tako je, da bi človek obupal... V Brdih: »Ob trgatvi je bilo letos malo veselja po naših vaseh. Po osonjih legah je bilo še nekaj, drugodi toliko kot nič. Beda in dolgovi silijo kmetiča, da proda takoj vse kar ima. Zavarovalnice proti toči pravijo, da jih snu ni na briga in nič ne bo budnega letos, če bo kak kmetič odšel za zavarovanje vse, kar mu bo dal pišči vinski pridelek... V Vipavski dolini: »Trgatev je potekla hitro. Le po redkih krajih je pridelek za tretjino manjši od lanskega. Drugi mislijo s strahom, kaj bo, kako bo, kako bodo živeli. Druge prideleke je skoro vse pobrala snu in toča, vinogradi niso dali skoro nič. In kdo bo plačeval vedno še naraščajoče davke?«... Skopina na Krasu: »Lani je pridelala naša obkopa komaj 25 litrov vina na osebo, letos pa osem. Krompirja smo izkopali manj kot smo ga vsadili. Repe ne bo, ajde nič, koruze niti za seme.« — V Istri: »Lanska letina je bila slaba, letos je še slabša. Grozdja je malo, kar je, je dobro Koruze ni, krompirja ni, fižola ni, zimski dnevi bodo črni in žalostni.«

— **Cvetočo bodočnost napoveduje** Reki sedanjim fašističnim zvezim tajnik kvarnerske provinc Arturo Marpicati. Zavzema se za lojalno sporazum med Reko in Trstom glede dolobitve smrti zalednega prometa. »Ne gre za invazijo v opano soseda, ne gre za nikakr pridobitev, ampak za razložitve prevoza, kamor spada po tradiciji, po geografiji in po kilometrijski daljavi.« Konfikacijo hoče izvesti Marpicati, da bo mogla Reka živeti in tozadavna konferenca se bo vršila kmalu v Rimu. Ni dvoma, da bo Marpicatičev nameri odločno upr. Trst, kateremu delajo že Benetke z Marghero veliko preglavico.

Vinski purizem

V zadnji dobi se je zelo živo razvela v slovenski javnosti debata za vinski purizem in proti njemu, za zboljšanje naših vin potom dodajanja sladkorja in proti njemu in tako naprej. Če bi šlo tem debatantom za naša vprašanja našega kmetarstva, bi taka debata bila koristna. Gre pa za nekaj pomembnejšega, za donos novega vinskoga zakona, za vzakonenje, primerano ravnanje vinogradnikov v splošnem in za daljšo dobo, torej za eksistentno vprašanje velikega dela slovenskega ljudstva. Zato je potrebno, da slovenski vinogradniki in tudi strokovnjak nastopita enotno brez vsakega nepotrebnega in škodljivega teoretičnega modrovanja.

Pri današnjem novem vinskem zakonu bo obstajalo za naše vinogradnike poleg drugega zelo važno vprašanje, ali bo vina, slaba zaradi toče, deževja, plesnobe, gnilobe dovoljeno izboljšati potom dodajanja sladkorja ali ne.

Naši praktični vinogradniki, katerim vinogradništvo ni samo sport, temveč eksistenca, in ki vedo, s kakšnimi vili moremo konkurirati ne samo izven naših državnih meja, temveč tudi v naših domačih meslih in trah, so to vprašanje že davno rešili z zahtevu, da se vzakoni dovoljeno izboljšanje vin pri produktih, dovedla v formi, ki izključuje vsako zlorabo.

Ta upravičena zahteva in potreba naših vinogradnikov pa ima v zastopnikih onih južnih vinorodnih krajev, kjer rastejo težka, na sladkorju bogata vina, če itak tako resnega in nevarnega nasprotnika, da je popolnoma ovrženo, da se še iz vrst Slovencev, seveda eksistentno neinteresiranih, javno strelja v hrbet našim malim in srednjim vinogradnikom, njihovim zahtevam in potrebam. S takimi nastopi se daje orožje iz naših vrst že itak dovolj številnim nasprotnikom teh naših zahtev.

Če bi to vprašanje enako tangiralo vse vinogradnike v državi, naj bi se razpravljalo o tem tudi v slovenski javnosti do mile volje. Sprito današnjega novega zakona, v katerem tvori prav to vprašanje precejšnjo sporno točko, zaradi katere se bomo morali zastopniki slovenskega vinogradništva vesno spoprijeti z nasprotniki, pa se mi zli vsako tako javno neglaženje purizma v slovenski javnosti zelo neumestno in škodljivo.

Slovenski in tudi hrvaški vinogradniki se nahajajo skoro povsod v takih legah, kjer je pridelovanje katerekoli druge kulture popolnoma izključeno. V teh hribovitih legah, večinoma na slabi zemlji, ne uspeva nikakr druga rastlina, ki bi mogla nuditi eksistentno kmetovalcem. Zato je vino teh krajev edini, če tudi strošast dohodek, s katerim se tamonje ljudstvo vsaj skromno preživlja. Temu dokaz je dejstvo, da so se domovi vinogradnikov v zadnjih letih, ko so vinogradni odrekli, silno zadolžili. Če bo to ljudstvo še ob ta skromen dohodek, potem mora s svojo je grude!

Enako točno je, da je bila velika večina kmetičev vinogradov zasajena na hitro roko, brez možnosti izbire trt, zaradi česar imamo najmanj v 80% vseh slovenskih vinogradov take vrste trt, ki dajejo le srednje ali slabe vrste vina, to je v srednjih letih okrog 15% sladkorja. S temi dejstvi moramo računati ne samo za sedaj, nego še za dolgo vrsto let.

Teoretični nauki o enakih tipih slovenskih vin so sicer lepi, ali dejansko za naše žalostne gospodarske razmere le muzika bodočnosti.

Prenovljenje vinogradov stane danes več, kakor nakup že obstoječega dobro razvitega vinograda. Riganje, trta, gnoj, sajenje itd. stane za vsakega lastnika okrog 4 Din. Vinogradi pa se danes cenijo 2 do 3 Din za m². Vrh tega je treba pri novem vinogradu čakati še vsaj 2-3 leta na redni donos. Ne kon zadrževanja zaključnosti, kakor se sliši vseh iz ust teoretikov, ampak finančna nemogućnost izkjučuje vsako širšo prenavljanje vinogradov in s tem tudi uresničenje sanj o enakih, seveda dobrih tipih vin.

— **Kmetiči voz pod vlakom.** Zopet se je zgodila nesreča na železniškem tiru pri Sežani. Kmetič delavca Josip Kocijan pri Fran Lakač, uslužbena na posestvu dr. Cominotiča, sta se odpeljala v Koper. Na železniškem tiru je zajel voz vlak, ker je bil prehod prost in niso bile spuščene zavornice. Kocijanč je obležal mrtev, njegova hči, oletna Lidija in Lukač sta bila težko ranjena. Oba so takoj prepeljali v tržaško bolnico. Pravijo, da je kriv železniški čuvaj Josip Metljak, ki ni spustil zavornice, dasi mu je bil signaliziran prihod vlaka. Metljaka so zaprli.

— **Konferenca za jedrski atomi** ni ne konca ne kraja. Na veliki motorni ladji »Saturnus« so imeli seje zastopniki Italije, Avstrije in Češkoslovaške. Studij jadranske prevozne tarife traja že silno dolgo, pa nič se ne kaže, da bi se nagmli v korist Trsta.

— **Iz Vipolž v Brdih** je odšlo v Ameriko že nad 30 ljudi. Nekdaj prijazna vasica je sedaj prazna in pusta. Hudo je to, da si morajo stari večinoma izposoditi denar, da spravijo svoje otroke izpod domačega krova v tuji svet. Tako pa se kopičijo na kmetiča poseviti dolgovi, ki rodijo stok in jok.

— **Drugi potni listi.** V Renčah je služboval kot občinski podtajnik Lah Vincenzo Faconti. Pri izstavljanju listin za potne liste je zahteval od občanov visoke pristojbine in je tako oslepil ljudi za velike zneske. Sodišče v Gorici ga je obsodilo na 5 mesecev in 25 dni zapore. Oškodovanih strank je nad sto. Pa tudi še kje višje in ne samo po občinskih pisarnah padajo bankovci v laške roke, da si pribori prošice potne listine!

— **«Klagenfurter Bank» pred sodiščem.** Leta 1921. je bila ustanovljena bančna delniška družba »Klagenfurter Bank«, ki je imela oporo v zavodu »Wiener Bank«. Ravnatelj Lorenz je špekuliral z bančnim denarjem na borzi. Izgube so bile velike. Leta 1924. je propadla dunajska banka, nastopno letu je bila celovška banka že pasivna. Konkurz je bil razpisan 13. januarja lani, ko je imela banka 156.389 šilingov dolga in samo 13.904 šilinge aktiv. Lorenz je bančni denar nalagal in dvigal na ime svoje matere in na deklisko ime svoje žene. Lorenz je prišel pred celovške sodnike zaradi poverljivosti in zaradi krivde na propadu zavoda skupno s sodegovornima bivšima upravnikoma banke Michnerjem in Steinhardom Lorenz je obsojen na 6 mesecev strogega zapore, Michner in Steinhard pa na 3 mesece, oziroma 6 tednov pogojnega zapore.

Gospodarstvo

Nazori naših južnih tovarišev vinogradnikov, s katerimi se borimo glede purizma v novem vinskem zakonu, »da naj se vino prideluje samo tam, kjer postane dovolj dobro in močno, pri čemer bi bili vsi slovenski vinogradi, ki se nahajajo na nižjih in srednjih gričih, izključeni, so neumestni in iz zgorajšnjih razlogov za nas Slovence nesprejemljivi. Odpustljivi so našim južnim bratom, ki se bore za sebe in naših razmer ne poznajo, neodpustljivi pa, če jih pridiguje slovenski strokovnjak in s tem dokazuje, da o prilikah in težnjah našega malega in srednjega vinogradnika ni poučen. O tem vprašanju še sledi članek.

Ivan Urek.

— **Plenarna seja Centralne industrijskih korporacij.** Koncem prihodnjega tedna se bo vršila v Beogradu plenarna seja Centralne industrijskih korporacij, na kateri bodo predstavniki naše industrije razpravljali o aktualnih gospodarskih vprašanjih predvsem pa o trgovinskih pogajanjih s Češkoslovaško, ki glede na težke zahteve Češkoslovaške industrije v veliki meri zanimajo naše industrije.

— **Konec angleških državnih bankovcev.** Angleška banka bo 22. t. m. pričela izdajati nove bankovce po 1 funt šterling in po 10 šilingov, in sicer v zameno za dosežane bankovce zakladnega urada, tako da bo v kratkem ves obtok bankovcev pod kontrolo Angleške banke.

— **Previdujoči položaj Anglije na svetovnem trgu koles.** Dne 5. t. m. je bila v Londonu odprta razstava navadnih in motornih koles. V otvoritvenem govoru je notranji minister William Johnson Hicks očrtal krasen razvoj te industrije in navedel v podprepitev svote trditve nekaj zanimljivih števil. Leta 1925. je izvozila Anglija 46.000 motornih koles, leta 1927. pa že 52.800 in v prvih 9 mesecih tega leta točno 50.000. Leta 1925. je izvozila Anglija 267.000 navadnih koles, leta 1927. 283.000 in v tekočem letu 243.500. Industrija navadnih in motornih koles se trajno razvija. Letos bo proizvela Anglija 120.000 motornih in 900.000 navadnih koles. Uvoz tega blaga je brezpomemben, kar dokazuje, da je angleška industrija v tem pogledu na vsiku in da prevladuje na svetovnem trgu. Anglija izvažajo mnogo tega blaga v Afriko in v Azijo, kjer se uporaba koles vedno bolj širi.

— **Pogoj bolgarskega stabilizacijskega posojila.** Kakor poročajo iz Londona, so pogajanja med bolgarskim finančnim ministrom in predstavnikom banke Schröder glede emisije stabilizacijskega posojila od 5 milij. funtov šterlingov (1580 milij. Din) končana. Obrestna mera bo znašala 7½%, emisijski tečaj pa v Londonu 96%, v New Yorku 97% in v Parizu 98%. Angleška tržnica bo znašala 1,8 milijona funtov, ameriška pa 9 milijonov dolarjev. Deli posojila bodo emilirani tudi v Franciji, Italiji, Belgiji, Švic, Nizozemski in Češkoslovaški.

— **Likvidacija.** Mlekarka družga v Smar. H. r. z. o. z. je prešla v likvidacijo. Upniki naj prijavijo terjatve.

— **Dobave.** 26. t. m. se bo vršila pri strojnem oddelku direkcije državnih železnic v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave 140 kub. metrov borovih plohov; 27. t. m. pa glede dobave 175 kub. metrov mehkih desk. — 19. t. m. se bo vršila pri glavnem sanitetskem skladišču v Zemunu ofertalna licitacija glede dobave posod za led, toplomerov, strojev za mletje mesa in strojev za striženje; 20. t. m. glede dobave zabojev, platna in trakov; 22. t. m. glede dobave bolniških in zdravniških plaščev. — 24. t. m. se bo vršila pri komandi broderske podoficirske šole v Šibeniku ofertalna licitacija glede dobave 600 kub. metrov drv za kurjavo. — Prometno-komercialni oddelk direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 8. t. m. ponudbe glede dobave 1200 kub. žitnikov. — Obli oddelk direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 10. t. m. ponudbe glede dobave 12.000 kub. mehkih drv. — 10. t. m. se bo vršila pri strojnem oddelku direkcije dr-

Borze

7. novembra.

Na ljubljanski borzi je bil danes devizni promet prilijčen živahen. Največ se je trgovalo v devizah na Prago, Curih, Dunaj in Berlin. Prav malo potrebo v čeku na New York je pokrila privatna ponudba, ostalo pa Narodna banka. V tečajih ni pomembnejših sprememb.

Na zagrebškem efektornem tržišču je bila vojna škoda čvrstjeja. Zaključila se je za december po 442, brez kupona po 416,5 do 417. Agrarne so bile zaključene po 53,5. V bančnih vrednotah ni bilo prometa. Od industrijskih vrednot beležijo zaključke Vagon po 73, Vevče po 112, Dubrovačka po 495, Trbovlje po 485, Union po 325, Dubrovačka in Trbovlje so bile čvrstjeje.

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 22.845, Berlin 13.5525—13.5825 (13.5675), Bruselj 0—7.9124, Budimpešta 0—9.9303, Curih 1094.1—1097.1 (1095.6), Dunaj 7.9959—8.0259 (8.0109), London 275.75—276.55 (276.15), New York 56.85—57.05 (56.95), Pariz 0—22.43, Praga 168.37—169.17 (168.77), Trst 297.23—299.23 (298.23).

Zagreb. Amsterdam 22.815—22.875, Dunaj 7.9959—8.0259, Berlin 13.5525—13.5825, Budimpešta 9.9149—9.9449, Milan 297.156 do 299.156, London 276.75—276.55, New York 56.82—57.02, Praga 168.27—169.17, Curih 1094.1—1097.1, Pariz 221.43—223.43; dolar 56.325—56.525.

Dunaj. Beograd 12.4750—12.5150, Berlin 169.19—169.69, Budimpešta 123.84—124.14, Bukarešta 4.2750—4.2950, London 34.44 do 34.54, Milan 37.1950—37.2950, New York 710 do 712.50, Pariz 27.250—27.8250, Praga 21.04—21.12, Sofija 5.1125—5.1525, Varšava 79.60—79.88, Curih 135.64—137.14; dinarji 12.41—12.47.

Curih. Zagreb 9.1275, Pariz 20.295, London 25.19875, New York 519.70, Milan 27.21, Praga 15.40, Dunaj 73.10, Budimpešta 90.615, Berlin 123.72, Bruselj 72.20, Amsterdam 20.845, Varšava 58.25, Bukarešta 3.1275, Sofija 3.755.

Iz življenja in sveta

Izbruhi Etne se nadaljujejo

Ognjenik bljuje noč in dan, pokončuje pogozdovane predele in preganja z lavo ljudi iz bivališč

Upanje, ki so ga do zadnjega gojili v Cataniji, da bo vulkan Etna nehal bruhati in da ne bo napravil velike škode, se ni obistinilo. V noči od ponedeljka na torek so se erupcije ponovile. Najmočnejše izbruhe so opazovali na hribu Frumentu, v pokrajini, kjer je lava napravila velikansko škodo l. 1911. V tem kraju so goreče mase vžgale bukov gozd, ki je pogorel do tal.

Lava se je nato začela pomikati proti Fornazzu, kjer je prebivalstvo prestrašeno planilo iz hiš ter začelo reševati imetje. Tudi v sosednem Zafferanu in Milu so ljudje izpraznili svoje domove. Oblasti so jim šle pri tem na roko; dale so jim na razpolago tovrstne avtomobile. Ob 16. popoldne se

je začelo v podzemlju votlo grmenje. V vaških cerkvah so kmetje prižgali sveče in začeli moliti. Mala kraja Ceresillo in Felicerosso je lava popolnoma uničila. Kamor pride, požge vse, kar doseže.

Naselbina Mascali, ki leži na rebri ognjenika, je težko ogrožena. Lava je uničila bujne vinograde in olivne nasade ter porušila tudi železniški most, ki je vezal provinco s svetom. Mesinski prefekt in vojaški poveljnik sta odšla v ponesrečene kraje, da s pomočjo civilistov in vojaštva priskočita na pomoč bednemu prebivalstvu. Škoda, ki jo je ognjenik dosedaj napravil, je zelo znatna. Ljudstvo je močno zbegano, se zbira k procesijam, nesreča pa postaja od ure do ure večja.

Največja roparja na Balkanu

V Varni na Bolgarskem sta že nekaj časa pod ključem dva bandita, ki ju smatrajo za največja roparja Balkana. Brata Renzos, kakor se pišeta, stani spomladi napadla in ubila predsednika mednarodne komisije za uređitev meje, generala Telina.

Ko so ju oblasti prijele, sta izjavila, da sta izvršila umor iz političnih nagibov. V podkrepitev trditve sta še dodala, da sta se masčevala nad Teliom zaradi nepravilne albansko-grške meje. Motivi pa so bili v resnici popolnoma drugačni. Polakomnila sta se denarja, ki ga je nosila komisija s seboj in katerega sta si pri napadu prisvojila.

Poleg tega zločina sta izvršila še neki rop, ki ju zelo obremenjuje. Uplenila sta veliko skrinjo denarja, namenjenega za grško državno banko. Ob tej priliki sta odnesla za 15 milijonov drahov. Pri napadu so poginili vsi vojaki, ki so spremljali pošto. Afera je tako kriminalna, da je prišel v svrhu razjasnitve v Varno sam policijski prefekt iz Aten.

K veliki notranji krizi v Romuniji

Odstopivši ministrski predsednik Vintila Bratianu

Romunski poslanik v Londonu Titulescu, ki naj postane novi zunanji minister.

Maniu, vodja narodne kmečke stranke, baje najresnejši kandidat za ministrskega predsednika.

Zadovoljne dame

vidite lahko, ko pomerjajo v ateljeju tvrde Drago Schwaab krojene damske tlašče. Ta finesa se ne da ponarediti.

Tatvine iz strahu pred nepreskrbljenostjo

Pred poroto v Lipskem je te dni stala zanimiva tatinska prikazen. 51 letna Klara Nötzel je bila obtožena, da je pri svojem gospodarju, lastniku velike trgovske hiše, nakradla za 60 stotov raznega blaga. Pri tvrdki je bila uslužbenka od l. 1910. V začetku svetovne vojne so ji odpovedali in bi bila kmalu izgubila službo. Vendar je prevladalo sočutje in je ostala pri kruhu. Tedaj, bilo je l. 1915., pa se je začela tudi njena bojazen za stare dni. V strahu, da jo bo tvrdka nekega dne postavila na cesto in da ne bo imela od česa živeti, je začela krasti. Odnášala je ukradene predmete v torbi, ki jo je nosila pod krilom. Najzanimivejša je, da nakradnega blaga ni prodajala, ampak hranila, da bi na stara leta lahko sama odprla trgovino in živela od prodaje. Nakradla je velike množine čipk in obleke, trikotaje, pisanih potrebščin in knjig ter več stotov mila. Nakradeni

Londonški siamski dvojčici

v londonski bolnici sv. Tomaža sta prišli na svet sestri-dvojčici Mary in Ana Curche. Zraščeni sta na trebuhu. Ljudje ju kajpada ogledujejo z velikanskim zanimanjem in ugibajo, ali bosta ostali živi.

predmeti so bili vredni okrog 100 tisoč dinarjev.

Sodišče je stvar natančno pretreslo. Državni pravdnik je predlagal za tatice tri leta in pol zaporne kazni, usmiljeni sodniki pa so ji naložili samo 18 mesecev pokore. Kaj bo potem z bedno starko, je drugo vprašanje.

Sv. Birokracij v sovjetski Rusiji

Neki hudomušni dijak si je privoščil sovjetsko upravno birokracijo na zelo originalen način. Objavil je v časopisu »Rabočaja Moskva« sledeči zanimivi oglas: »Tat, ki je letos v juliju mesecu ukradil dijaku tehnološkega instituta Drejerju logaritmično računalno, naj izvoli poslani na naslov okradenega dijaka (Leningradska ulica št. 6) pismeno potrdilo, da je res ukradl računalno. Tako potrdilo zahteva uprava instituta, ki brez pismenega potrdila o izvršeni tatvini noče izdati novega računalna.« Ali se je tat odzval temu ljubeznivemu vabilu, ni znano, čudno bi bilo pa vsekakor, ako bi potrdilo zločinca imelo značaj zakonite listine, vsaj po pojmovanju današnje buržujske Evrope.

Ledeni muzej

Geofizični observatorij v sovjetski daljnoverni republiki je izdelal načrt, po katerem bi osnovali ogromen muzej iz leda. V tem muzeju bi lahko človeška in živalska trupla hranili tisočletja, ne da bi se najmanj pokvarila. Kot shramba bi služile večno zaledene zemeljske plasti, kakršnih v teh krajih ne manjka. V takšnih plasteh so našli n. pr. tako dobro ohranjene mamute, da so bili videti kakor živi, čeprav so bili poginili že pred 20–30.000 leti. Geofizični observatorij bi dal na ta način konservirati predvsem tipe iz različnih človeških plemen, živila, trupla izumirajočih živali itd. Stroški so preračunani na 10 milijonov rubljev.

Jegulje v turbinah

O nenavadnem ribolovu poročajo iz Montrevala na Francoskem. Ogromen vlak jegulj je potoval na drstenje po reki navzgor in je zašel v turbinske naprave tamošnje elektrarne. Moral so začasno ustaviti nje obratovanje. V turbinskih stanicah so našli na stotine kilogramov jegulj — toda v kosih. Šele ko so naprave očistili teh nepričakovanih posetnikov, so mogli nadaljevati z delom.

Kolera na parniku

Londonški »Daily Mail« javlja iz Sanghaja o veliki paniki, ki je nastala na angleškem parniku »Pung Wo«. Ladja se je zasedla v pristanišču, nakar so zdravniki, ki so pregledali pasažirje, ugotovili, da je neki potnik bolan. Odredili so za vse pet dni trajajočo karanteno. Ker ni hotel nihče povedati, kaj je vzrok karantene, je počila vest, da ima

RABITE TUNGSRAM Barijeve elektronke

Radio

Izveček iz programov

LJUBLJANA (577 m 4 kw), ZAGREB (309 m 3,7 kw), PRAGA (349 m 5 kw), BRNO (441 m 3 kw), VARŠAVA (1111 m 10 kw), BERLIN (484 m 4 kw), FRANKFURT (428 m 4 kw), LANGENBERG (469 m 20 kw), STUTTGART (380 m 4 kw), DUNAJ (517 m 15 kw), LONDON (Darenty 1604 m 25 kw), RIM (448 m 12 kw), BUDIMPEŠTA (558 m 20 kw), STOCKHOLM (Motala 1380 m 30 kw).

Četrtek, 8. novembra.

LJUBLJANA 12.30: Reprodukcijska glasba in borzne vesti. — 19: Laščina. — 19.30: Predavanje o radiu. — 20: Čitanje Alojzija Gradnika. — 20.30: Simf. koncert kr. opere. — ZAGREB 17.30: Popold. koncert. — 19.30: Prenos simfoničnega koncerta iz Prage. — PRAGA 16.30: Popoldanski koncert. — 19.30: Simfoničen koncert češke filharmonije. — BRNO 19.30: Prenos simfoničnega koncerta iz Prage. — VARŠAVA 20.30: Večerni koncert lahke glasbe. — DUNAJ 11: Popoldanski koncert. — 16: Koncert kvarteta. — 20.10: Kálmánova opera »Knežinja čaršadac«. — BERLIN 20: O. Straussova opera »Plesna noč«. — FRANKFURT 19.30: Violinski koncert iz Stuttgarta. — 21.30: Literaren in pevski večer. — LANGENBERG 17.45: Pevski koncert. — 20: Goetzejeva opera »Možje lepe Manon«. — Stuttgart 19.30: Violinski koncert. — 20.30: Vojška godba. — 21.30: Program iz Frankfurta. — BUDIMPEŠTA 17.40: Popoldanski koncert. — 19.30: Prenos iz opere. — LONDON 19.45: Schubertove pesmi. — 20.45: Orkestralen koncert lahke godbe. — 21.15: Mešan program. — RIM 17.30: Vokalen in instrumentalni koncert. — 20.45: Schubertova opera »Pri treh mladenkah«. — STOCKHOLM 20.30: Koncert soprana in orkestra. — 21.40: Koncert Wagnerjevih skladb.

Prijatelji radia!

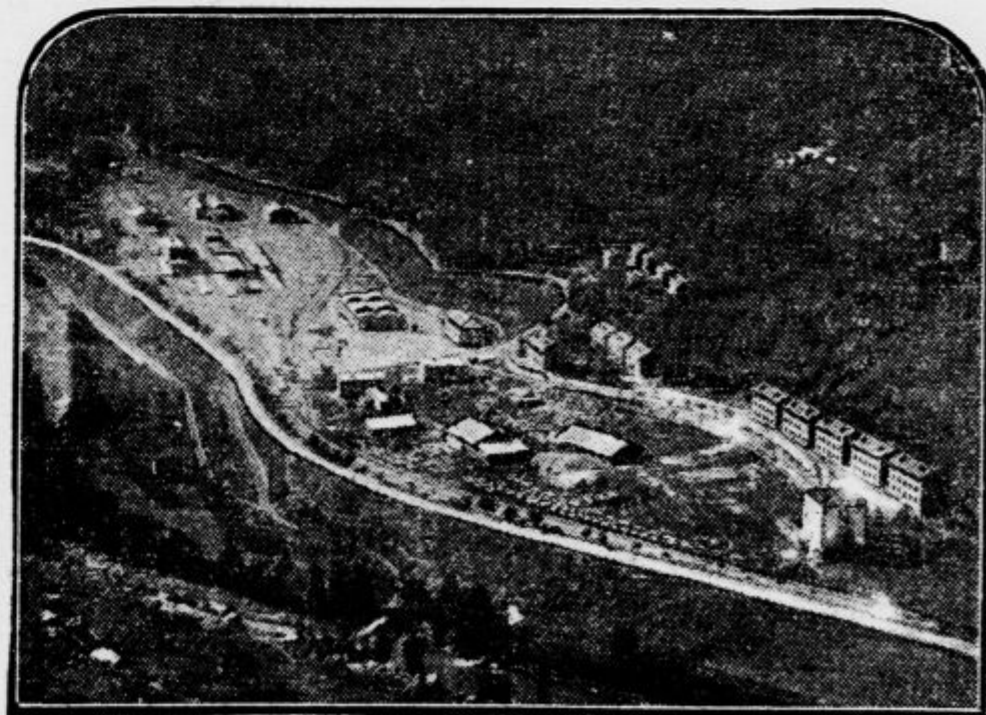
Preskrbite si prvovrsten užitek!

z INGELEN 3-cestnim sprejemalcem vseh valov in

z INGELEN Figaro zvočnikom z umetniško svileni sliko.

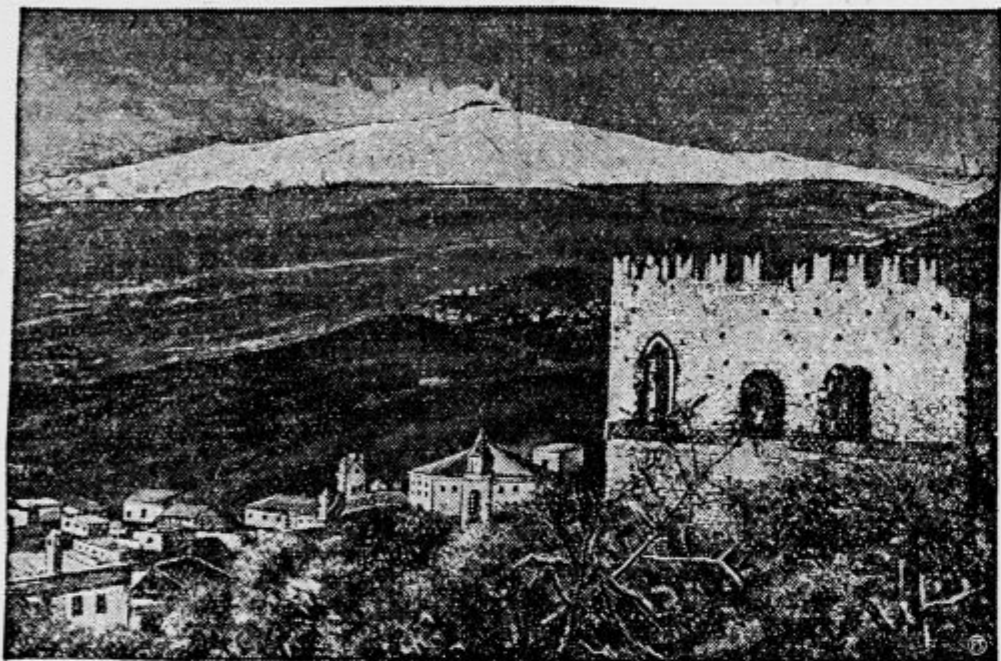
Mnenja odjemalcev o teh aparatih so v »Ingelen Radio Nachrichten«, ki so izšle v 400.000 izvodih in jih dobite v vsaki trgovini.

Našega sprejemalca dobite: v Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 5, pri Radioval. Kongresni trg 3, ter pri Franc Bar, Mestni trg 5. 132 19.45: Orkestralen koncert.

Mednarodni obmejni kolodvor v Breilu

Kakor smo pisali, se je pred dnevi otvorila nova železniška zveza med Francijo in Italijo. Proga veže Nico s Cuneom. Otvorili sta prisostvovala ministra za javna dela obeh držav, Francije in Italije. Prvo je zastopal Tardieu, drugo Giuratt. — To železniško progo so jeli graditi Francozi že l. 1909, vojna pa je dela ustavila in zadržala, da je bila železnica dogotovljena in izročena prometu šele letos v jeseni.

Vršac ognjenika Etne v Siciliji

Sicilija, največji otok Sredozemskega morja, je vulkanična zemlja. Iz njenih globlin je vznikel ognjenik Etna, ki se dviga 3279 m nad morsk gladino ter gleda čez sosedne vršace kakor zvonik čes vaške strehe. Od 2800 m višine do vrha je gora pokrita s snegom, vendar so izbruhi vulkana tako česti, da vlada ob glavnem žrelu, ki je skoraj tri km široko, samo neznan hlad — 6 do 10 stopinj pod ničlo. Ognjenik ima nad 200 ugaslih žrel, iz katerih se ne sipa pepel, niti ne bruhava lava. Vendar pri izbruhih ne prihaja v poštev glavno žrelo, ampak postranske odprtine. Zaradi Etne je Sicilija zelo podvržena potresom; razdejanje Messine l. 1908 je vsem tedaj živčim ljudem v dobrem spominu. Na Etno vodi žična železnica, pod hribom pa so ljudske naselbine, ki ob izbruhih vedno trpijo. Na vrh vulkana se pride čez ledenike. Pepel v okolici glavnega žrela izpuštevaja žveplene pare, ki so zdravju zelo škodljive.

Prof. Samojlovič o Malmgreenovi smrti

Rešitelj Nobilove ekspedicije podaja avtentičen prikaz srečanja Mariana in Zappija brez Šveda Malmgreena

Prof. Behounek je nastopil veliko predavateljsko turnejo, v kateri opisuje svoje sedemtedensko bivanje v ledeni puščavi. Sedaj predava v Nemčiji, nima pa nobenega upanja, da bi ga pustili v Rim, ker se zelo dvomljivo izraža o Zappiju, ki je Malmgreena oropal živil in obleke ter ga pustil umreti v ledenem grobu daleč od vsega sveta.

Istčasno objavlja prof. Samojlovič, vodja rešilne ekspedicije za Nobila, opis, kako je našel »Krasin« Italijane. Na srednjeveliki ledeni plošči — pripoveduje učenjak — je bilo videti razstrte hlače, poleg njih pa napis, sestavljen iz čunj: »We need food. Zappi, Mariano«.

»Krasin« se je ustavil. Izstopili so mornarji z vrvmi, deskami in nosili. Prvi se je približal asistentu Ivanovu Zappi. Sprejel ga je z viharim objemom in je besedoval v krhki ruščini: »Ruski, harašo, Ruski, harašo!« Mariano je ležal na ledu. Smehljaj se je blaženo in je razklepal roke. Ko se mu je Ivanov približal, se je oklenil njegove noge in je začel naglo govoriti. V francoščini se je zahvaljeval za rešitev in je dal, kazoč na usta, razumeti, da je lačen. Tudi Zappi je poznal lačen venomer: »Jesti, jesti.«

Mornarji so vprašali: »Kje je Malmgreen?«

»Malmgreena ni, on je mrtev,« so dobili v odgovor.

»Kje je umrl?« so vpraševali dalje.

Zappi je iztegnil roko proti severozapadu.

Ivanov poroča, da se je začudil obliki ležečega Mariana, ki je napol ležal, napol pa klečal v snegu. Kolena so bila do kosti gola. Obute je imel

samo nogavice. Pod njim je bila razprostrta volnena odeja, ki je bila skoz in skoz premočena. Tudi roke so bile brez rokavic, koščene in mršave, koža na njih pa razpokana. V izčrpanem, bolno rdečkastem obrazu, poraščenem z rdečkasto brado, so se vročino svetile temne oči.

Veslje teh ljudi si je komaj mogel predstavljati. Šel sem jim naproti. Zappi mi je še lahko stisnil roko, Mariano pa je prijel zanjo in me je skušal objeti. Njegov obraz je bil otroško naiven in je pripovedoval, kako je srečen, ker ga vračamo življenju. Odvedel sem Zappija v kajuto in sem ga posadil na stol. Razburjeno je jel pripovedovati, da sta videla pet letal in da ju je opazil še štiri aeronavti. Da sta že trinajst dni brez hrane in da sta izgubila zadnjo nado na rešitev.

»Kje je tretji, Malmgreen?« sem vprašal.

»Malmgreen je umrl pred enim mesecem, je odvrnil Mariano. »C'estait un homme«. To je bil mož! Izčrpan ni mogel nadaljevati potovanja in naju je prosil naj ga ostavi samega ter naj greva naprej. Čez 24 ur sva ga še videla ležati na ledu. Hotela sva se mu približati, a on nama je namignil, naj ga pustiva in greva dalje. Nadaljevala sva pot proti Broockovim otokom.«

»Krasin« je potem odrinil proti točki, ki jo je označila »Città di Milano« kot taborišče Nobilovih ponesrečenec.

Pokopališka hijena

Iz Pecsvarada na Madžarskem poročajo o ogabnem in gnusnem zločinu, ki ga je zagrešil 52letni pokopališki čuvaj Wiesmayer. Napadel je triletno deklico Marijo Wirthovo na živalski način in jo je umoril. Da bi zbrisal sled za njo, jo je pokopal v neki grob, ki ga je zasul in pokril s travo. Ko je komisija izvedela, kaj se je zgodilo, je dala odkopati žrtev in je ugotovila, da je pokvarjeni grobar iztrgal Mariji jezik, nato pa še razmesaril telesce z zobmi pod vratom. Na koncu je žrtev zadavil in jo zagrebel.

Plemič osrečil služkinjo

Prošlo soboto se je vršila v Monakovem čudna poroka: 32letni vojvoda Leuchtenberški je stopil pred oltar s služkinjo neke frizerke, Elo Müllerjevo. — Mladi par se počuti baje izvrstno. Ženin je bil prej ritmoister v gardnem polku ruskega carja. Njegov oče je tista osebnost, ki se je često imenovala v zvezi z rešitvijo dozdnevne carske hčere princeze Anastazije, vulgo ge. Čaikovske. Zadnja leta je vojvoda študiral v Nemčiji. Udeistvoval se je tudi kot muzikant in dirigent. Bivša Müllerjeva torej lahko upravičeno pričakuje, da ji bo še kakšno zagodel.

Aeroplanček — ušesni okrasek
Ze del časa so v modi takšne-le ušesni okrasiki, kakor ga vidimo pri tej dami, miss Harrie Byersovi, filmski lepotici iz Amerike.

Sinclair Gluck:

Zlati panter

Dvigalo se je ustavilo in spet so me vodili nekaj korakov daleč. Nato smo vendar obstali. Šlihal sem Mallardija, ki je tiho nekaj govoril. Nekdo se je z drsajočimi koraki oddaljil od nas. Nato mi je nekdo razvezal roke. Bil sem prost.

»Zdaj si lahko tudi snamete obvezo«, sem začul Mallardijev glas. Oddahnil sem se in si strgal obvezo z oči.

XVIII. POGLAVJE.

V starem Rimu.

Ko so se moje oči privadile pristrtega soja električnih luči, sem videl, da stojiva z Mallardijem sama v majhnem, višnjevem in zlatem, zelo okusno urejenem prostoru. Skozi pozlačeno rešetko sem opazil, kako se je dvigalo, ki sva bila stopila iz njega, spet pogreznilo v globino.

»Ali ne pojdeva dalje?« je vprašal Italijan, ki ga je moje strmeje očividno zabavalo.

»Tedad sva vendar že prispela?« sem vprašal. »Kako krasna soba!«

»Da, prispela sva. A to je samo predsobje. Povejte mi zdaj, kako želite preživeti nocojšnji večer.«

»Kako ga želim preživeti? Ali je mar več načinov?«

»Seveda. To so prostori posvečeni bogu sreče, ki vas bodo gotovo zanimali — in iznenadili. Je tudi neka vrsta zabave, ki bi jo lahko imenovali gledališko predstavo, čeprav se zelo razlikuje od vseh igrokazov, ki ste jih kdaj videli. Potem imamo tudi gostijo z

45

najzbranejšimi jedmi in vini, ki vas bodo gotovo zadovoljila. In razen tega so tudi še — vrtovi.«

Strmel sem vanj. »Ali ne bi hoteli biti moj vodnik? Uverjen sem, da si je vredno ogledati vse, kar ste mi našli.«

»Svetujem vam, da se najprej udeležite naše starorimske gostije. Če potlej ne boste preveč zaspani — pri tej besedi se je zavratno namuznil — si lahko ogledate še predstavo ali pa greste po vrtovih razen če bi rajši poskusili svojo srečo v visoki igri. Sicer pa mislim, da ste itak že lačni.«

»Gostije se res ne branim,« sem rekel veselo. »In potlej —«

»Potlej si lahko privoščite, kar vam bo drago,« me je prekinil Millardi. »Toda preden se ločiva, vas moram še na nekaj opozoriti. Bržkone boste srečavali lepe ženske in gorili z njimi. Njihova noša naj vas ne premoti, da bi si ustvarili kako krivo mnenje. Te ženske so mlade dame in tako je treba tudi občeati z njimi.«

Naklonil sem se, da bi skril radost, ki se je zasvetila v mojih očeh. Te lepe dame so mogle biti samo devojke, katerih sem iskal. In ker je bilo videti, da občujejo z njimi spodobno, sem smel tudi upati, da se ni zgodilo Nataliji in Margareti nič hudega.

»Z vrtovi pa je drugače«, je nadaljeval Mallardi. »Po gostiji lahko greste v vrtove in se zabavate z — vilami po mili volji. Kadar se namreč mlade dame kaj pregrešijo zoper naredbe vodstva,« je počasi dodal, »jih obsojijo tako rekoč na službo v vrtovih. Tega se mlade dame zelo bojijo in zato rade storijo vse, da se rešijo take usode.«

»Vse to je kaj zanimivo,« sem dejal.

»Naročil bom, da vam pokažejo vašo sobo, kjer se lahko preoblečete za gostijo. Potlej se nemara spet vidiva in vam bom spet na razpolago. Če se pa ne bi srečala, tedaj je samo treba, da poveste

svoji spremljevalki, česa želite. Kakor hitro boste preoblečeni, vas povede služabnik v slavnostno dvorano. Oglejte se tam in izberite si brez pomiselnja svojo damo. Vsaka, ki se odločite zanjo, vam bo prijetna tovarišica.«

»Sijajno!« sem vzkliknil, na videz ves srečen, čeprav mi je vrel v srcu gnev. Mallardi se je obrnil k steni ter pritisnil na gumb; vrata so se takoj odprla. Mlad Kitajec je stopil v sobo in se naklonil. »Ta gospod se bo udeležil gostije,« je rekel Mallardi. »Peljite ga v njegovo sobo in pomagajte mu, da se preobleče.« Nato se je obrnil k meni: »Do svidenja, gospod Clayton, zabavajte se dobro. Sicer sem pa uverjen, da se zabavate že zdaj.« Pri teh besedah, ki so imele očividno zasmehljiv pomen, mi je pomahal z roko, odprl neka vrata in izginil.

»Izvolite z menoj gospod,« je rekel mladi Kitajec in me odvel k vratom, skozi katera je bil prišel.

Skoro vsi Kitajci so podobni drug drugemu. Toda obraz tega Kitajca se mi je videl nekako znan. Ko sem ga natančneje pogledal, sem se spomnil zdajci večera po svoji vrnitvi iz Washingtona, ko sva se bila sestala z Mooreom v tistem majhnem restoranu. Natak, ki nama je takrat stregel, je bil podoben nocojšnjemu Kitajcu kakor jajce jajcu. Pa ne da bi naju b li že od začetka nadzorovali?!

Za trenutek me je obšlo čustvo popolne onemoglosti. Brezupna se mi je zazdela borba z ljudmi, ki so bili tako izvrstno organizirani.

Po kratkem hodniku, ki je bil takisto višnjevo in zlato poslikan, me je peljal Kitajec v veliko, visoko in obokano dvorano, obloženo s krasnimi preprogami. Po stenah so visele lepe, čeprav dokaj drzne slike žensk v naravni velikosti. Zofe in udobni naslanjači so stali okoli velike moze sredi dvorane. Obokani strop je bil okrašen z umetno izrezljanim lesenim opažem.

Originalna
Jugobanat-patent-moka
ni po ceni zato pa sta kruh
in pecivo iz nje nenadkriljiva.

Hektografični aparati
zvitki, masa, hektografični trakovi

vedno in najceneje
v zalozni orl
LUD. BARAGA
LJUBLJANA
Šelenburgova ul. 6/1
Telefon šte. 2980.

VSAK PETEK
namočena
polenovka
ANTON LEGAT, trgovina
Ljubljana, Miklošičeva
cesta št. 28 244

Hubertus
masť
je najboljša za lovske
in turistične čevlje.

Živinoreci!

Uporabljate za razkuževanje nlevov, oodja in
vline SANOLIN, za disinkekcijo rok pa
SANITOL. — Sr dstva iobite v vsaki lekarni
n drogeriji odnosno pri proizvajalcu:
CHEMOTECNA, družba z o. z.
Ljubljana, Mestni trg šte. 10 143.

PARNI KOTEL
ca 15 — 20 m²
PARNI STROJ
ca 15 — 18 PS

rabljen, toda v popolnoma dobrem
stanju, kupimo. Ponudbe z detajlnim
opisom in ceno na Jugomesse, Zagreb,
Zrinjevac 20, pod »PARA«. 13326

Prvovrstna domača zavarovalna družba
ki opravlja vse stroke,
išče za svoje podružnično ravna-
teljstvo v Ljubljani

SPRETEGA ORGAN ZATORJA
in 13260-a

AKVIZITER A

kot šefa življens-ega oddelka
pod zelo ugodnimi pogoji.
Ponudbe na ogi. oddelek Jutra pod št. 735.

Prima flor
nogavice

MRAVLJA
traja en par
delj kakor več parov drugih
Pazite na znamko in
zahtevajte povsod le 1^a flo-
nogavice znamke MRAVLJA

Prodaja parketov in aga

PRODAJA: hrastove in bukovne par-
kete in obodne latve, rezani
materijal iz hrastovine in par-
jene bukovine, gabrovine itd.
— Oddelak: Trgovina zabotov.

Kupuje vse vrste hrastovih frizov,
hrastovih klad in kratkih
vih desk.

Brzojavi: Parkete Karlovac.
Telefon: Inter. 144.
Poštni pretinac: 46. 193

Kupim
večje zemljišče

med Zidanim mostom in Celjem, ležeče ob Sa-
vinji in v neposredni bližini železnice. Cenj. po-
nudbe na oglašni oddelek »Jutra« pod »Zemlji-
šče 20.000«. 13321-a

Proda se
lončena peč

2 m visoka, 43 cm v kvadratu, sesalka za pran-
tipa »Lux« kompletna, sesalka za prav tipa
»Elektron« kompletna. Vpraša se Miklošičeva ce-
sta 15/1. 13319

Sveže morske ribe, vedno namočeno
polenovko, delikatesno in špecerijsko
blago nudi po reklamni ceni

F. R. Kovačič
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 32
(palača Pokojninskega zavoda)

Prodajo pletenin

oddam reelnim trg. potnikom. Provizija 5%. Reflektanti pišite na
»Pletilna industrija 28« na oglašni oddelek »Jutra« v Ljubljani

OPOZORILO.

Kakor slišim, so se razširile zadnje dneve o meni neresnične,
žaljive govorice, katere je raztrosila oseba, odpuščena od mene iz
službe. Opozarjam, da bom proti vsakomur, ki bo raznašal te go-
vorice, postopal sodnijsko, kakor sem že vložil tožbo proti glavnemu
raznašalcu.

Ljubljana, dne 7. novembra 1928.

IVAN JAVORNIK, mesar, Domobranska c. 7.

Specijalna trgovina vozičkov in koles:
ZEMELKOR OTON, Marijin trg 8
nudi
najcenejše vozičke za Miklavževa darila
žepne baterije, svetilke, karbid
Na debele Cenik: franco! Na drohno!

Ali ste že čitali
Pustolovščine
dobrega vojaka Švejka

ki so vzbudile po vsem svetu velikansko zanimanje v
knjigi, v filmu in na odru. V slovenščini jih izdaja
Knjigarna Tiskovne zadruga v Ljubljani

Prvi zvezek velja broširan Din 46.—, vezan Din 56.—,
Drugi zvezek izide v kratkem. 236

Mag. št. 33.483/28. ref. V.

Razglas.
Radi oddaje dimnikarskih del

v vseh mestnih in v mestni oskrbi stoječih poslopj za leta 1929, 1930 in
1931 se bo vršila pri mestnem magistratu ljubljanskem v prostorih mesi-
nega gospodarskega urada

dne 20. novembra 1928 ob 10. uri dopoldne
javna ofertalna razprava.

Pogoji in vsi drugi dražbeni pripomočki so razgrajeni med občajnimi
uradnimi urami pri navednem uradu vsakemu interesentu na vpogled.

Ponudbe, v katere je vstaviti pavšalne zneske za izvrševanje dimni-
carskih del v mestnih poslopjih, izročiti je do označenega termina zape-
čatene in opremljene s 50% vadijem mestnemu gospodarskemu uradu.

Izrečno se določa, da se na ponudbe, katere ne bodo odgovarjale raz-
pisnim določbam in pogojem, ter na ponudbe, katere bi bile pogojno
stavljene, prepozno ali naknadno vložene, ne bo oziralo. Mestna občina si
tudi pridržuje pravico oddati razpisana dela po lastnem prevdanku druge-
mu nego najnižjemu ponudniku.

Mestni magistrat v Ljubljani
dne 2. novembra 1928.

Ako si hotete kaj nabaviti,
Ako nimate trenutno potrebnih sredstev.
Ako zel te odplačevati v ugodnih mesečnih obrokih,

12406-

obrnite se takoj na

Kreditno zadrugo detailnih trgovcev v Ljubljani
Selenburgova ulica 7. I. nadstr.

katera vam hitro in diskretno posreduje kredit, na podlagi katerega
kupujete vse, kar potrebujete, poljubno skoraj v vseh ljubljanskih
trgovinah.
Prospekti in polasnila radevolje na razpolago.

Do 15. novembra

znižane cene!

kombineža hlače s čipkami Din 36—
garnitura srajce-hlače . . . 65—
spalna srajca barv. batist . . . 59—
spalna srajca barv. s čipk. . . 75—
kombineža črè de chine
s čipkami 135—

A. SINKOVEC

nasl. K. SOSS

Ljubljana, Mestni trg 18-19

Ali že imate
Album slovenskih književnikov

ki prinaša 267 **PORTRETOV** naših velemož v ba-
krotisku. — Zastopani so leposlovni, znanstveniki,
narodni buditelji, uredniki in publicisti od najsta-
rejših časov do danes.

Umetniško vezana knjiga velja s poštino vred
Din 170.—, broširana Din 140.—. Naroča se v

Knjigarni Tiskovne zadruga

v Ljubljani

Prešernova ulica šte. 54 (nasproti glavni pošti).

+

Tehniška srednja šola v Ljubljani javlja tužno
vest, da je dne 6. novembra preminul

Josip Baran

strokovni učitelj v p., odlikovan z redom sv. Save
V. stopnje.

Kot strokovni učitelj za pletarstvo, oziroma kot
vodja pletarskih tečajev za košarstvo, je služboval
pri nas od l. 1895 do 1926.

Zavod mu ohrani trajen in časten spomin.